

ਪਰਦੇਸ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਪਰਪਿਤ

[pardestimes](#)

VOL- 12 No. 306 October 24, 2018

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 510-516-3536

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦਾ 39ਵਾਂ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 4 ਨਵੰਬਰ 2018 ਨੂੰ

ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ
ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਹੋਏ।

ਅਜ ਤੋਂ 39 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਹੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜ ਉਹ ਇਕ ਵਿਸਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਟਾਇਰਾ ਬੁਏਨਾ ਤੇ ਸ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੰਲ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਟਾਇਰਾ ਬੁਏਨਾ, ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਗਏ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਐਤਕੀ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜਿਤ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਗੇਡੇ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹੋ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ। ਜਿਸਨੂੰ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੌਰਲਾ ਜੋ ਕਿ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ ਹਨ, ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 'ਤੇ)

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto • Home • Life • Health • Business • Commercial

PH.(510) 441-7490**Toll free (877) 441-7490**

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ: ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਦੇਖੋ

Founder of Yuba City Sikh Parade S. Didar Singh Bains 10.23.2018

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਗਫ਼ੂਜ਼ੀ ਸਟੋਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ   ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ   ਸੈਕਰਮੈਟੋ ਦਫ਼ਤਰ

44790 S. Grimmer Blvd. # 204 Fremont, CA 94538
37-18-73rd St. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 Sacramento CA-95691
510-657-6444 718-533-8444 916-372-4488

Near Costco phone 559-271-5511

Joshi Law Firm

Attorneys at Law ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

www.joshilawfirm.com info@joshilawfirm.com

ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਡਿਗਰੋਟੇਸ਼ਨ ਅਸਾਈਲਮ ਸਿਟੀਨਾਸ਼ਿਪ ਗਾਰੀਨ ਕਾਰਡ ਫੈਮਲੀ ਯਾਤ੍ਰੀਸ਼ਨ ਵਿਆਹ ਦੇ

ਗਾਰੀਨ ਕਾਰਡ ਐਡ ਸਟੇਟਸ ਫੈਮਲੀ ਯਾਤ੍ਰੀਸ਼ਨ ਵਿਆਹ ਦੇ

(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)

SBN: 302226

516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

Certified
Insurance
AgentGlobal
Green

INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.

4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

See me today and
get the discounts
and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244

Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284

988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State Farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

AUTOBAHN

Body & Paint

Specializing in
Convenience
& Quality

ਗੋਟਾ ਅਤੇ ਪੋਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖੇ

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023

www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Punjab
Insurance Brokers Inc.

LIFE • HEALTH • TRAVEL • MEDICARE • TRUCKING

ਲਾਈਵ • ਹੈਲਥ • ਟ੍ਰੈਵਲ • ਮੈਡੀਕੇਅਰ • ਟਰਕਿੰਗ

INDEEJ SINGH MANN CA Lic# 0H62488
Certified Insurance Agent
COVERED CALIFORNIAKAI SER PERMANENTE
Authorized Agent
blue of California
Western Health Advance
Health Net Anthem United Healthcare551 N Paloma Ave, Suite B Yuba City CA 95931 | 916-800-2000, 530-927-5777
www.punjabiinsurance.com

A KAVI RAZ FILM

Who will play the iconic role of Sarabha and make History?

SARABHA CRY FOR FREEDOM

Aviraj Studios
Sarabha Film - Minhas Films Ltd.
Kavi Raz Studios

DESIGN AVNEESH SAGGU

PORTRAIT PAINT BY SONJEET

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼

ਕੌਣ ਨਿਭਾਏਗਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ? ਸਰਾਬਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਇਕ ਫਿਲਮ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਰਾਬਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਤਲਾਸ਼ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੋਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਵੀ ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਧੋਸਣਾ ਕੀਤੀ

ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਦੀ ਕੋਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਦਾ ਹੈ?

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਖੀਰਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਹਿਮ ਸਹੀਦ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕਾਮਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਮੁੱਠ-ਭੇਟ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀ ਦੀ ਫਾਹੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਨੇ 1912 ਵਿਚ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ

ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਬਰਕਲੇ ਯੂ-ਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜਨ ਲਈ ਗਿਆ।

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਿਰਫ 19 ਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ, ਲਾਹੌਰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ਫਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਹੋਣ ਲਈ

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਦਰੋਹ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਕਵੀ ਰਾਜ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਹਨਾਂ ਬੈਨਰਾਂ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਵੀਰਾਜ ਸਟੂਡੀਓ, ਮਿਨਹਾਸ ਫਿਲਮਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ, ਸਰਾਬਾ ਫਿਲਮ, ਅਤੇ ਕਵੀ ਰਾਜ ਸਟੂਡੀਓ।

ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਰਵਿੰਦ ਸਿੰਗਲਾ, ਰਾਜ ਕਸ਼ਾਪ, ਕੁਲਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਜਾਂਦਿਰ ਜੇ ਮਿਨਹਾਸ ਹਨ।

ਯুঘা স্মিটী দে ৩৯দে' নগৱ কীৰতন 'চ খুৰুচল দী অপীল

ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਚੇਅਰਮੈਨ
 ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
 ਸਨਿਸ਼ਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ
 ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਤਕੀ ਵੀ ਹੁੰਮ
 ਹੁੰਮਾ ਕੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ
 ਰੌਣਕ ਵਧਾਓ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ
 ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

A portrait of Yogi Bhajan, an elderly man with a long white beard and mustache. He is wearing a bright red turban and a dark, pinstriped suit jacket. He is smiling warmly at the camera.

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰੂਪੀ ਯੱਗ ਨੂੰ
ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਣ
ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਨਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਯੂਬਾਲ
ਸਿਟੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਗੁਰੂ
ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਿਮਰ
ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 4,
2018 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਨਗਰ
ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਰੌਣਕ
ਵਧਾਓ ਜੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਮਦਦ ਲਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ
ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ
ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਹੁਠਾਂ ਨੂੰ
530-682-6444 ਤੇ ਫੋਨ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ
ਟਾਇਰਾ ਬੁਇਨਾ
(ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ)

ਤੁਖਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਏਕਤਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ: ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਿੱਠਿਡਾ- ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੁਝਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ
ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਨੀ ਮੁੰਦਿਆਂ 'ਤੇ
ਫਿਲਹਾਲ ਚੁੱਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਚੰਗਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ
ਜਦਕਿ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ
ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ
20 ਅਪਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਜਬੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਤਾਟਿਨਾਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਫੇਦ ਵਹੜੇ
ਮਹਾਰੋਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰੀ
ਜਬੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਮੇਵਾਚੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ
ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਬੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਗਿੰਦਬਾਹਾ ਤੋਂ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਯੋਸਟ ਗਰਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਪੀਐਚਡੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨੋਰਲਮੈਂਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਉਹ ਤਖਤ ਦਮਦਾਮ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇ ਦਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਧਾਨ ਸਖੀਰੀ ਹੈ।

ਉਐਸਡੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ
ਸਿੰਘ ਸਾਫ਼ ਅਕਸ ਵਾਲੀ
ਸਥਾਨੀਅਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ
ਦੌਰਾਨ ਤਥਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-
ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ
ਚੁਡਾਬੋਲੀ ਤੇ ਉਗਲ ਉਠੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਪੰਥਕ
ਮਤਭਿਤ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਬਣੇ ਹੋਏ
ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਲਤਾਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਬਰਗਾਤੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੌਰਚਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਤ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ ਕਿ ਬਰਗਾਤੀ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਬਰਗਾਤੀ ਮੌਰਚੇ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਹੈ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲੇ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਉਠੀਆਂ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਕੀਤੀ।

-रणजीत कर्देला,
युष्मा सिटी

ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਬੇਕਰਮਟੀਲਡ ਵਿੱਖੇ ਕਰਵਾਈ ਛੇਵੀ ਸਲਾਨਾਂ ਬਾਈਕ ਰੈਲੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀ

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ (ਕੈਲੇਂਡਰਨੀਆਂ) ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਵਾਲ- ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਮੀ ਮੌਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਗੁਰੂਪਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਗਰੂਪ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਕੇ ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ ਸਥਾਪੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਸਮਾਗਮਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੱਤਿਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਰੀ ਤਹਿਤ ਲੰਘੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੇਕਰ-ਸਫੀਲਡ ਕੈਲੇਂਡਰਨੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਛੇਵੀਂ ਸਲਾਨਾਂ ਮੌਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਦਾ ਅਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਾਈਕ ਰੈਲੀ ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਖਾਣੇ ਨਾਲ ਹਾਰਲੀ-ਡੇਵਿਡਸਨ ਫੀਲਰਸਿੱਪ ਤੋਂ ਸੁਰ ਹੋਈ ਤੇ ਚੌਂਦਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਤਹਿਤ

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ 3 ਲੋਕਲ ਚੈਰਟੀਅਂ ਲਈ 6000 ਡਾਲਰ ਫੰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਨ ਰਿਵਰ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਮਾਜ਼ ਲਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਚਿੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਡ ਮਦ੍ਦਗਾਰ ਅਗੋਨਿਸਟ ਡਰੰਬ

ਡਰਾਈਵਰਜ ਲਈ ਵੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਚਿੱਕ ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵੈਟਰਨ ਗਰੁੱਪ ਅਮੈਰਿਕਨ ਲੀਜ਼ਨ ਪੋਸਟ 26 ਲਈ ਵੀ ਦੋ

ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ 31 ਰੈਫਲ ਇਨਾਮ ਵੀ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ਼ ਬਥ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੁਰ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖੁਰਾਣੇ ਲੀਡਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਾਨ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰ-
ਦਰੂਨੀ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ
ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਹੁਣ ਮਾਝੇ ਦੇ ਨਿਰਾਸ ਤੋਂ ਨਾਰਜ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ
ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਾਹਮਪੁਰਾ (81) ਨੇ ਵੀ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ
ਅਸਤੀਫਾ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ।
ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਪੁਰਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭੂਠੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਤਾ ਮੈਂਬਰ
ਹਨ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਅਤੇ ਕੇਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ
ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਕਈ
ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
ਉਹ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਥੇ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨ-
ਫਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੱਡੇਰੀ ਉਮਰ ਕਾਰਨ ਉਹ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਡ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ
ਅਤੇ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ
ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਸਾਹਮਣਾ ਤਕ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਪਚਟੀ
ਏ ਸੱਚੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਖਰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਾ
ਲੜਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ
ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ
 ਨੂੰ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਟਾਲ ਗਏ ਪਰ ਨਾਰਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਦੀਆਂ ਅੰਖਾਂ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ
 ਕਿ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
 ਗਲਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਦਬੀ
 ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ
 ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਿੱਧਾਰ

ਅਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ 2017 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁ-^੯ ਇਦੀਆਂ ਪਾਰੀ ਕੋਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਢਿਲਮੱਠ ਵਰਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜੋ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤੱਥ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੋਨੀ ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁਹਗਪੁਰਾ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਠਿਆਲਾ,

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਹਾਦਸਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਭਿਆਨਕ ਰੇਲ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸੈਂਕਤੇ ਘਰ ਉਜੜ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੁਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਵਕਤ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਤਾਂ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਗਦੜ ਮੱਚ ਗਈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਰੇਲ ਟਰੈਕ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਟਰੇਨਾਂ ਸੈਂਕਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਕਦੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਿਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ। ਹੁਣ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਤਿਉਹਾਰ ਜਿੱਥੇ ਅੱਗ ਜਾਂ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿੰਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਥਾਂ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨੀ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਥਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਪੱਖ ਵੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਉਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

**36415 RUSCHIN DR.
NEWARK, CA 94560**

**Buta Ram Joshi Staff Reporter,
Fresno 559-803-0055**

**Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245**

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਗਿਆ ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਮੌਕੇ ਵਾਪਰਿਆ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ

ਬੀਤੀ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਮੌਕੇ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਕਮਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ 57 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੱਕ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭਾਰਤ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ੍ਹ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹੌਲ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਕ ਗਲੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਗਲੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਹੇਸ਼ਾ

ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਕੁਝਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਥਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਬੜੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ 10-10 ਮੰਟ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਦਾ

ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਗਲੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰ ਫਲ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੀ
ਅਜਿਹੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ
ਹੋਈ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ
ਵਿਚ ਸਾਂ-ਬਾਂ
ਅਜਿਹੀਆਂ
ਕੁਝਾਂ ਹੀਂ ਦੀਆਂ

Sinder Singh Pasiana
(Advocate)
Email -
sindersingh2009@gmail.com
(91-86991-19745 M)

ਸਮਾਗਮ ਰਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀਤ ਨਿਕਲੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਪਟਤੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੇ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹ ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਪਟਤੀਆਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਕਦੀ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਬੇਸ਼ੇਕ ਡਰਾਈਵਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੱਡੀ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ

ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਧਰਮ, ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਕਲਾਕਾਰ? ਅਜੇਕੀ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬੋਧਿਕ ਸੇਸ਼ਟਵਾਦ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਉਮੈ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਕੋਲ ਹੈ ਜੋ ਜਿਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੱਕ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਾਨ ਕਰਨੀ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਮਿਕਾ

ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸੁਘੜ-ਸਿਆਣੇ, ਸੁਝਵਾਨ, ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਅਕਲਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਰੰਗ ਨਸਲ ਤੋਂ ਪਾਰ, ਕਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਤੇ ਸਥਾਨਕਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਭਰਪੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਚੇਰੀ ਬੋਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰਪੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਿਲ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਗਿਆਨ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਸੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ।</

ਹਮਨ ਅਬਦਾਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ- ਭਾਗ- 12

ਸਾਡੇ ਜਥੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬੀਬੀ ਸਵਲੀਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਤਾਂ ਨਿਕਲ ਆਏ ਪਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸੌਖੇ ਸਨ? ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਛ, ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ, ਪਤਾ ਲੱਗ ਕਿ ਅਜੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬੀਬੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਵੱਡੇ ਗੇਟ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੋਗ। ਅਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੁ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਵਿਸਥੀ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਹਿਬ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੈ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਸਿੰਧੀ ਸਿੰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬੋਤਲਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਰਕਰਾ ਕੇ ਕੋਈ ਘੰਟਾਂ ਡੇਂਡ ਘੰਟਾ ਸੰਗਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕੱਠੀ ਹੋਈ ਤੋਂ ਗੇਟੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਆਹਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਸਕਿਊਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਉਥੇ ਗੇਟ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਕਈ ਪੁੱਲਸ ਵਾਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਸੇਂ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅਫਸਰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ, ”ਤੁਹਾਡਾ ਜਥੇਦਾਰ ਕੌਂਦੇ ਹੋ? ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਵਾਵੇ ਤਾਂ ਤਸੀਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।”

ਅਸੀਂ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ, ”ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਹੋਟਲ ਕਾਟੀਨੈਟਲ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਪਸ ਉਥੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵੈਨ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਕੀਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ” ਪਰ ਉਹ ਘੱਟ ਹੀ ਸੁਣ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਵਲੀਨ ਇਕ ਰਹਿੰਦੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿਟਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਬਾਅਦ ਸਵਲੀਨ
 ਉਥੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਰਟ
 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵਿਖਾਏ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰ ਸਾਡੀ ਵੈਨ ਤੇ
 ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।
 ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਕਮਾਂਡੋ
 ਫੋਰਸ ਤੇ ਸਾਡੀ ਵੈਨ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਇਸਲਾਮਬਾਦ ਦੇ
 ਥਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵੈਨ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ
 ਤੰਗ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਵੀ ਅੱਖਾ ਜਿਹਾ ਭਾਸਦਾ ਸੀ।
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਸਫਰ ਤੇ
 ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬੜਾ ਆਨੰਦ ਆਇਆ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ
 ਕਮਾਂਡੋ ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸਾਡੀ ਵੈਨ ਦਾ, ਸਿੱਖ ਮੁਸਾਫਰਾਂ
 ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਇਸਲਾਮਬਾਦ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸੇ ਹੀ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ
 ਸੜਕ ਮੋਟਰਵੇਅ ਨੰਬਰ ਦੋ ਤੇ ਚੜ੍ਹੂ ਗਏ। ਅਜ ਐਨੀ
 ਗਰਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਬਕਾਵਟ ਜੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ
 ਰਹੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਘਰ
ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜ
ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸਥਾਰੀ ਦੇ ਨਗਰ
ਕੀਰਤਨ (ਜਲ੍ਹਸ) ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸੌਚ ਸੌਚਦੇ ਹੋਏ
ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਮੋਟਰਵੇਅ 2 'ਤੇ ਆ ਚੜ੍ਹੇ। ਵੈਨ ਵਿਚ
ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਸਨ
ਅਬਦਾਲ ਦੇ ਨੇਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਤੇ ਆਗਰਾ ਤੇ
ਟੈਕਸਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੰਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਉਸ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦੀ
ਕਬਰ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨਾਲ
ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਦਾਸ਼ ਤੇ ਵੀ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਇੰਦੂ ਪੀਰ ਨੂੰ, ਕਾਫਰ ਗਰਦਾਨਿਆਅ,
ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਾਫਰ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਰਗਾਹ
ਚੋਂ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਖੁਦੀ ਤਕਬਰੀ ਦੇ
ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੇ ਤੇ ਸੱਚੇ ਖੁਦਾ ਅੰਲ੍ਹਾ ਤਾਲਾ ਦੇ ਪੈਦਾ
ਕੀਤੇ, ਮਰਦਾਨੇ ਜਿਹੇ ਪਿਆਸੇ ਮਰ ਰਹੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਉਥੋਂ

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਇਕ 32 ਸਾਲਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਲੜਕਾ, ਜਿਸਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਏ. ਕੀਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲਈ, ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ. ਸਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ 408-775-1488

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

5 ਛੁੱਟ 3 ਇੰਚ ਲੰਮੀ ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ ਲੜਕੀ, ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਪਾਸ, ਐਡ.1 ਵੀਜ਼ਾ, ਉਮਰ 28 ਸਾਲ,
ਸਾਹੰਸ ਅਤੇ ਮਠਾੜੂ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 408 627 2673,
ਬਲਬੀਨ ਕੈਨਿੱਕ 510 850 4578

ਪੁਗਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਸਮਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਖਰੀਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ। ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਮੌਹਰੇ ਕੱਪਤਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਹਿਰਾਵੇਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਾਫਿਰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁੱਲ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਧ ਦੱਸ ਕੇ ਮਨ ਆਈ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। “ਆਓ ਭਿਗ ਜੀ, ਆਓ ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਓ। ਸਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਈ ਤੁਹਾਡੀ ਏ। ਅੱਜ ਅਸਥਾ ਕਮਾਈ ਵੀ ਗੁਟ ਕਰ ਛੋਡੀ ਏ, ਸਹੁ ਅੱਲਾ ਦੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ ਲਹੂ ਦਸ ਗਣਾਂ ਹੋ ਬੀਵਦਾ ਏ। ਟੈਂਕ ਲਵੇ ਅੱਜ, ਜੋ ਵੀ ਲੈਣਾ ਏ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਾਇਨਾ ਨਈ!” ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅੱਜ ਵੀਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਦੁ
ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਛਾਵੇਂ ਸੁਰਜ ਦੀ ਲਹਿੰਦੀ ਗੁੱਗੇ

ਵਾਰ ਨਾਂਹ ਨੁੱਕਰ
ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਗਿਆ
ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਸੁਟ
ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੇ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਜ ਸੁਟ
ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਸ
ਸੁਟ ਲੈ ਕੇ ਮਨ
ਠੰਡਾ ਕਰ ਲਿਆ॥

ਮਾਸਟਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਰਠੋਰ
ਡਰਿਜਨਕੇ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

559-577-8162

ਵਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਛਾਵੇਂ ਸੁਰਜ ਦੀ ਲਹੀਦੀ ਗੁਠੇ
ਢਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਦਵਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਬੂ ਵੀ ਦਿਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ
ਕਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਵਾਈਆਂ
ਦੇ ਦੱਸੇ ਘਰੇਲੂ ਲੋੜਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੇਡਿਆਂ ਲਈ ਦਫਤਰੋਂ
ਨਿਕਲ ਕਾਰਾਂ ਲੈ, ਬਜਾਰੀ ਚੌਂਕਾ ਵਿਚ ਆ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਇਸ
ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਕਾਣੀ ਵੀ ਕੱਜਲਾ ਪਾ ਬਜਾਰਾਂ ਦੀ ਭੀਤ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਤੱਕ ਰਲ੍ਹਿ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਰੱਸ ਤੇ ਅਮ ਆਵਾਜ਼ਾਈ
ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੀ ਬੈਂਕ ਰੋਡ ਤੇ ਗੱਖਤ
ਪਲਜੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਮੁਹਰੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ
ਤੇ ਸ੍ਰੀਵੀਲਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੇ ਖਰੀਦਾਰਾਂ (ਗਾਹਕਾ) ਦੀ
ਚੰਗੀ ਰੋਣਕ ਵਧਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਦੜੀ

ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਭੀਡ ਹਟਾ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਹਿਰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੌਂਕ ਦਾ ਇਕ ਵੇਖਣਯੋਗ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਚੌਂਵੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਵੈਨ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਰ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋ ਉਸਦੀ ਪਾਰਿਕਿੰਗ ਲੱਭਣ ਲਈ ਵੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ਭਾਲੁਣ ਲਈ ਵਾਹਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਮਸਾਲੇਦਾਰੀ ਹੋਕਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਖਿੱਚ ਪੈਲਈ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਵਾਈਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਖਾਏ ਤੇ ਰਹੇ ਸੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾ ਰੱਖ ਸਨ। ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਵੀ ਰੱਖ ਦੇ ਪਿਆਰੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਰੰਸ਼ ਵਿਚ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੂਟਾਂ ਦੀ ਚਮਲ ਦਮਕ ਦੇਖ ਕੇ ਬਜਾਜੀ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਮਾਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜੇ ਸੂਟ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੱਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੱਸਦਾ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਬੀਬੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ, ”ਵਿਹ ਪੈਸੇ ਵੱਡੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਇਹ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਸਾਂ। ਜੇ ਥੀਕ ਠੀਕ ਲਾਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੂਟ ਲੈ ਲਵਾਂਗੀ।” ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਭਰਾ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮੰਨ ਵਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਤੇ ਬੋਲ ਪੈਂਦਾ, ”ਨਾ ਭੈਣੇ! ਇਹ ਤੁ ਕਹਿ। ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਗਲਤ ਫਿਹਾਸੀ ਹੋਣੀ ਏ। ਹੁੰਣੇ ਈ, ਇਕ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦਸ ਸੂਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਹੈ ਗਿਆ ਏ। ਚੱਲ ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੋਤਦਾ। ਅੱਗੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਜੇ ਲੈਣੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋ ਨੂੰ ਨਹੀਉਂ ਦੱਸਣਾ।” ਚੁਕਨਦਾਰ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਢੰਡ ਸੀ। ”ਭਾਈ ਜਾਨ ਨਾ ਗੱਲ ਇਹਦੀ ਤੇ ਨਾ ਤੇਰੀ, ਚਾਰ ਸੂਟ ਦੇ ਦੇ ਦੇ, ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸੂਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਚੌਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।” ਅਮਰੀਕਨ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੁੱਲ ਮੱਕ ਲਿਆ। ਦੁਕਨਦਾਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਹੇਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਤੇ

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ
ਇਕ ਢੋਸਤ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣ ਵਾਲਾ,
ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਖੁੱਸਾ ਤੱਹਡੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਣ ਦਾ
ਵਚਨ ਕਰ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਮਨਜ਼ੀਤ ਕੌਰ
ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬਜਾਜੀ ਵਾਲੀ ਸੌਂਪ ਤੇ
ਖੁੱਸਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ
ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ, ”ਭਾਈ ਜਾਂ, ਮੈਂ ਤਿੱਲੇ ਦੀ ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ
ਖੁੱਸਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਕਿੰਧਰ ਹੈ?”

“ਉ਷ੇ ਇਲਮਿਆਂ! ਉਰਾਂ ਤੇ ਆ, ਐਹ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਬ ਤਿਲੇ ਵਾਲਾ ਖੁਸ਼ਾ ਮੰਗਦੇ ਪਏ ਨੋ। ਜਾਹ, ਉਤੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਜੋੜੇ ਫਤ ਲਿਆਂ।” ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਤਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਸੇ ਲਿਆਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਨੌਕਰ ਕਈ ਜੋੜੇ ਖੁਸੇ ਲੈ ਕੇ ਥੱਲੇ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ। ”ਕੱਪੜੇ ਵਾਲੀ, ਬਜਾਜੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਦਾ ਧੰਦਾ? ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ।” ਬੈਰ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਪਏ ਖੁਸਿਆਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ‘ਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰੀ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਅਰਧਾਂਗਣੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਵਾਜ਼ਬ ਸਮਝੀ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਕਿਉਂ ਮਨਜ਼ਿਤ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਾ ਲੈ ਲਈਏ ਕਿ ਅੱਗੇ ਲਹੌਰ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ?” ਖੁਸਿਆਂ ਦੀ ਇੱਖ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਵੇਖ ਲਵੇ ਜੋ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਥੋਂ ਹੀ ਲੈ ਲਵੇ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਮੁੱਲ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ। ਹਾਂ ਜੀ ਭਾਈ ਜਾਨ! ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਕੀ ਮੁੱਲ ਏ?” ਇਕ ਚੰਗੀ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਸਜਾਵਟ ਵਾਲਾ ਤਿਲੇਦਾਰ ਖੁਸ਼ਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਕੱਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੱਸਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, ”ਇਹ ਚਿੱਟਾ ਤਿਲੇ ਦਾ ਖੁਸ਼ਾ ਪੈਂਤੀ ਸੌ, ਲਾਲ ਵਾਲਾ ਅਠਾਈ ਸੌ ਤੇ ਨੀਲੇ ਵਾਲਾ ਪੱਚੀ ਸੌ ਦਾ ਏ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਇਹ ਮੁੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਏ, ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਵੇਚਨੇ ਆਂ। ਉਹ ਮੁੱਲ ਦੱਸ ਕੇ ਖਾਮੋਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਾ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਚਲੋ! ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਲਵਾਂਗੇ। ਉਠ ਖੜੋਤਾ। ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫਤ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ! ਇੰਝ ਨਾ ਕਰੋ। ਪੈਂਤੀ ਸੌ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਫਤ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਜੋ ਦੇਣਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਬਾਈ ਸੌ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਜੀ ਰਹੋ ਸਰਦਾਰ ਜੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋ। (ਚਲਦਾ)

Low Rate Loans

Real Estate Loans

Construction Loans

Commercial Loans

Business Loans

Apartment Loans

Loans up to \$30 Million

Credit or income problems are welcome

**ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਰੈਂਡਿਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਨਕਮ ਘੱਟ ਹੈ,
ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਇਕ ਵਾਰ ਛੋਨ ਕਰੋ**

For more information Call:-

(408) 307-6331

ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ

ਬੇ-ਏਰੀਏ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਚ ਨਾਟਕ 'ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ' 19 ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਨੂੰ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਲੇਖਕ, ਹੋਰ ਡਰਾਮਿਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਪੋਡਿਊਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਐਕਟਰ ਅਸੋਕ ਤਾਂਗੜੀ ਕਿਸਾਨ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਡਿੱਪਲ ਬੈਸ, ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜਾਨਵੀ ਬੈਸ ਜੋ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਵੀ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਗੀਤੀ ਦੇ

ਰੋਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਰੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੀ ਵਿਲੋਂ ਨੇ ਮਿੰਦਾ ਬਣ ਕੇ। ਅਮਲੀ ਭਾਨੇ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਾਸਟਰ ਰਿੰਕੂ ਨੇ ਇਨੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਕਿ ਲੋਕ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਦੂਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਾਰਾ ਸਾਗਰ ਨੇ ਛੁੱਫਤ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਾਸਾਲੀ ਰੋਲ ਕੀਤਾ। ਸੋਨ੍ਹ ਬੈਸ ਨੇ ਇਕ ਭਈਂ ਦਾ ਰੋਲ ਮਹੀਨਰ ਸਿੰਘ ਟੀਲੋ (ਮਹੀਨਰ ਸਿੰਘ ਵਿਲੋਂ) ਬਣ ਕੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੀਤੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਕਿਆਂ ਦਾ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝੀਆਂ ਸਨ- ਜਸ ਸਰਾਂ, ਪਰਮਜਿੰਤ ਗਿੱਲ, ਕਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਸਕਿਰਤ ਕੌਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਾਨਵੀ ਬੈਸ, ਦੀਪ ਤੇ ਜਾਪਾ। ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਕਿਆਂ ਮਿਹਾਂ-ਮਿਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੀ ਲੜ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਾਰਿਆਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਮੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਕਿੰਟ ਨਾਟਕ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਕਰ ਗਈ।

ਨਾਟਕ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ। ਨਾਨੋਂ ਅਮਲੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਕ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਰੈਂਕੂ, ਭਾਨੇ ਅਮਲੀ ਦਾ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੋਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਵੇ ਤੇ ਬੱਚੇ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਮਲੀ ਚੰਗੀ ਬਣ ਜਾਣ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕ-ਤੋਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾ-ਹਸਾ ਕੇ ਵਿੱਡੀ ਪੀਤਾ ਪਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ

ਇਹੀ ਭਾਨੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਰਜਾਈ ਹੋਏ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਚਾਰ ਛਿੱਲੜ (ਪੈਸੇ) ਬਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾਇਦਾ ਹੈ- "ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜੋੜੇ ਸਨ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜੇ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾ ਦੇਈ। ਬਚਿੱਤਰ ਸਿਆਂ ਏਦੂੰ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।" ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੜਦੇ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਹਸਾਉਣ ਤੇ ਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿਰਫ ਮਾਸਟਰ ਰੈਂਕੂ ਵਿਚ ਹੈ।

ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖੇਡੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਘਟਦਾ ਸੌਂਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੇਹਾਂ-ਸਪਰੋਆਂ ਮਹੀਨੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਘੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਸਲ ਵੇਚ ਕੇ ਆਡੂਡੀਏ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਜਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

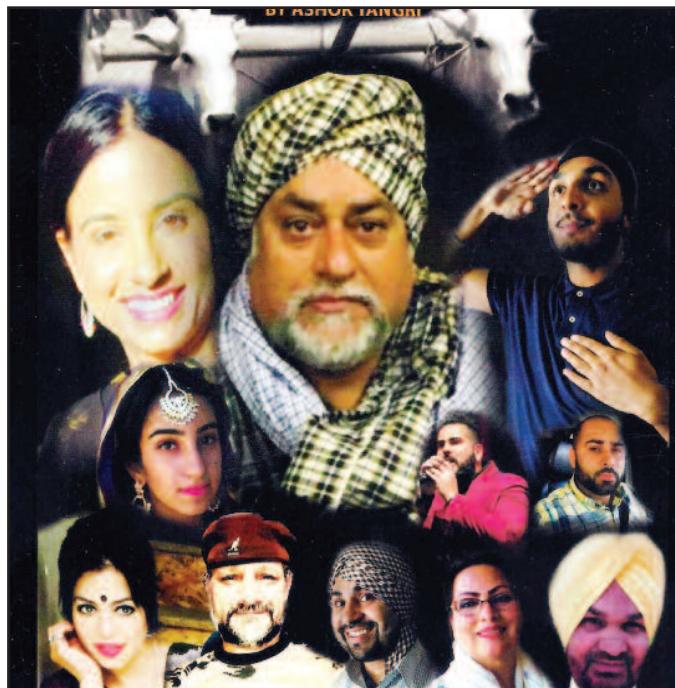
ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮੋੜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬਿਪਤਾ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬਚੜੀ 2 ਏਕੜ ਜਸੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਰਜ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵੱਚ ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਾਲ

ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਕਰਨ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਖੀਰਲਾ ਸੀਨ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲ ਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬੇਟਾ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਫਰੀਮਾਂਟ
(ਪਿੰਡ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਲਾ, ਮੋਗਾ)

408-857-4455

ਪੀਆਂ ਮਰ ਜਾਣੀਆਂ- ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਫਿਲਮ

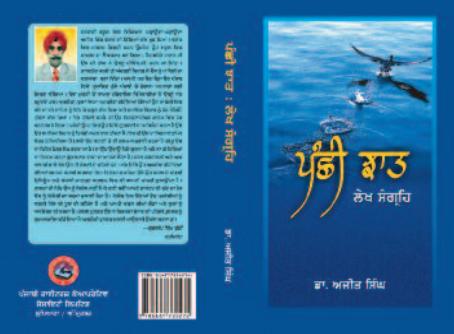
ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਸੋਕ ਤਾਂਗੜੀ ਦੇ ਖੇਡੇ ਹੋਏ ਨਾਟਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਪੀਆਂ ਮਰਜਾਣੀਆਂ' ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੀਜਨਲ ਫਿਲਮ ਦਾ ਐਵੈਰਡ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਨ ਫਰਮਾਈਸ਼ਕ ਦੇ ਪਾਸ ਸਾਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੋਕ ਤਾਂਗੜੀ ਨੇ। ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਰੋਲ ਜਸਵਿੰਤ ਸਾਦ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛਦਾ ਦਾ ਰੋਲ ਖੁਦ ਤਾਂਗੜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਾਵ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਸੁਨੋਹਾ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਐਂ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖਰਾਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਗੋਂ ਖਸੀ ਮਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਮੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਦੰਦ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀਦੇ। ਜੇ ਰੋਣ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਰੋਣ ਵਰਗ ਬਣ ਲਈਦੇ।

ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਸੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਆਪ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ

ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਖਧਾ-ਖਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਵਰਕ ਨੇ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ, ਗਾਇਕ, ਲੇਖਕ, ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਾਂ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਸਦਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੀਤ ਚੌਠੀ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਤਿਮਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਕਰਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਚਾਬਰੀ ਜਾਂ ਈਰਖਾ ਕਿਉਂ?

ਤਾਂਗੜੀ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾਂ, ਉਹ ਇੰਨ-ਬਿਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਅੰਨਦਾਤਾ ਫਾਰੇ ਕਿਉਂ ਲੈ

ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਇਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਪੀਆਂ ਮਰਜਾਣੀਆਂ' ਨਾਟਕ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੀਆਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੇ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣਾ, ਪੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਮਰਵਾਉਣਾ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਦੁਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਤ ਦਾ ਨਲਾਇਕ ਤੇ ਪੀਆਂ ਦਾ ਲਾਇਕ ਹੋਣਾ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਸੁਨੋਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੱਖੀ ਫੌਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹਿਰ

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਗਦਰ ਦਾ ਹੋਕਾ ਕਿ : "ਬਗਾਵਤ ਕਰੋ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੱਢੋ ! ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਹਕਮਤ ਖਤਮ ਕਰੋ । ਜਮਹੁਰੀ ਲੋਕ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ ਜਿਥੇ ਬਰਾਬਰੀ, ਕੌਮੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲ ਹੋਣ ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਦਰ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਲਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਣਤੀ ਵਿਚ ਛਾਪ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵੰਡ ਇਤੇ ਗਏ ਸਨ ।

ਸਚਿਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਰ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਾਨਪੁਰ ਤਕ ਕੋਈ ਵੀ ਛਾਉਣੀ ਖਾਲੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਗਈ । ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਲਟਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਛੇਡੋ ਗਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰਿਤ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਗਦਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੰਗੀਨ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਗਦਰ ਕਰਵਾਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਆਫਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਗਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ । ਸੁਸਾਰ ਯੁਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੀ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਬੋੜੇ ਜਿਹੇ ਬੰਗਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨੇ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਸਕਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਜਨਤਾ ਰਾਜਸੀ ਚੇਤਨਾਤੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਕੋਰੀ ਹੀ ਸੀ । ਪੇਂਡੂ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਰਜਵਾਡਿਆਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਆਦਿ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਰਸਖ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ੧੯੮੫ ਦੇ ਗਦਰ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਾਂਝੇ ਹੀ ਸਨ । ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਉਲਾਰ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਰਾਜਸੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲਾਕ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਗਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਧਾਰਨ ਡਾਕੂ ਜਾਹਰ ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਟਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਈ ।

ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸੰਸਕਾਰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕਮਤ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕੌਮਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਇਕ ਰਾਏ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਅੰਦਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਆਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੰਗਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਗਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਮਾਨੇ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਕਦਮ ਵੀ ਅਗੇ ਵਧ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਰੱਖੇ ਕਦਮ ਕਰੋ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਉਭਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਭਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਅਗੇ ਵਧਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਗਦਰ ਸਫਲ ਜਾਂ ਅਸਫਲ

ਕਈ ਵਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਫਲਤਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸਫਲ ਹਹੀ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਈ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹੀ ਗਲਤ ਦਾ ਨਿਹਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਕਦਮ ਅਗੇ ਵਾਲ ਪੁਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਗੇ ਵਾਲ ਵਧੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਨਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨਹੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਡਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਖਰਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ

ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੇ ਹੈਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹੋਇਆ ਗਏ ਹਿੱਤ ਸੀ :

ਸਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤੇ ਮਰਨ ਚੰਗਾ,
ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗਰ ਜੀਣ ਦੇ ਨਾਲੋਂ,
ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਖੁਦ ਮਰਦੇ ਹਾਂ,
ਬੁਜ਼ਦਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦੁਮ ਦਬਾ ਕੇ, ਮੈਦਾਨ 'ਚੋਂ ਭੜਦੇ ਨਹੀਂ ।

ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਆ ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਡੋਲਣਾ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਕਦਮ ਆਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁਜਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਭਾਵ ਗਦਰ ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆਈਆਂ ਫਿਰ ਵੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹੇ । ਗਦਰ

ਜਾਗਦੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਤੇ ਕੰਨ ਧਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਸੀ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੂਰਪੀਨ ਸਿਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਲਤਨ ਲਈ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ, ਜੋ ਇਥੇ ਸਨ, ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਾਬਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਬੈਠਿਆਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜੋ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਗਲਤ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ। ਪਰੰਤੂ ਫੌਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਠੀਕ ਨਿਕਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਬਾਰੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਦਰ ਦਾ ਹਿੰਦਾਰ ਬੰਦ ਘੋਲ ਅਜਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਹੋਸਲੇ ਦੀ ਅਮਿੱਟ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ ਲਈ ਨਿਰਸਾਰਥਤਾ, ਆਤਮ ਬਲੀਦਾਨ ਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਗਦਰੀ ਸਰਬੀਰਾਂ ਤੇ ਸਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਦੇਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਗੁਲਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗਦਰ ਜਾਂ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਇੰਡਾ ਬੁਲੈਂਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਨਤੀ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਤੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਦਤ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਪਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਵਤਤਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਹਤਾਲਾਂ ਤੇ ਜੇਲਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਜਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਜੁਲਮ-ਸਿਤਮ ਤੇ ਤੱਤੇਦਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸੁਆਸਾਂ ਤਕ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾ ਕਿ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਲਕੁਲ ਹੀ ਉਲਟ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਹਾਲਾਤ ਦ

ਮੇਰਾ ਖਹਿਲਾ ਭਾਰਤ ਫੇਰਾ : ਕਿਸਤ- 3

ਜੁਲਾਈ 2000 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਏ, ਜਦੋਂ ਸਤਨਾਮ ਮਾਣਕ ਦੇ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਇਨਾਮ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ (ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮੀ ਤੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗੀਤ: 'ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕੋਈ ਲੰਘਦਾ' -ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਗਾਇਕ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ! ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੰਸ ਆਪਣੇ ਮਿਉਜ਼ਕ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ! ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੇਰੀ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ, ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਓਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਹਿਰਾ ਫਰਜ਼ਿਨੋਂ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ! ਖੋਰ ਹੰਸ ਜੀ ਆਏ ਤੇ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੀਕਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ! ਸਤਨਾਮ ਮਾਣਕ ਮਿਉਜ਼ਕ ਦੇ ਰਸਿਆ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸਣ, ਪਰ ਏਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮਸ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਸਣ ਏਸ ਲਈ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਹੰਸ ਨਾਲ ਕਈ ਵਿਸਿਆ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕੀਤਿਆਂ! ਓਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋਈ, ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ "ਕੁਲਾਂਦੀ ਤਾਨ" ਹੰਸ ਦੇ ਸਾਹਮੈਂ ਹੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਤੇ ਓਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ! ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਓਹ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸੇ ਹੀ ਵੇਲੇ ਇਕ ਟ੍ਰੋਨ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਓਹ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਉਥੇ ਧਰੀ ਦੀ ਧਰੀ ਰਹਿ ਗਈ! ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲ ਚਲ ਪਈ, ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ! ਤੇ ਹੰਸ ਦੀ ਅਵਵਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁੜੂਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੀ ਰਈ! ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਏ, ਪਰ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਜੋ ਓਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ! ਖੋਰ ਮੈਨੂੰ ਹੰਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਤੇ ਰੁਹ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ! (02) ਹੰਸ ਹੋਰੀਂ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਖੁਸ਼-ਅਖਲਾਕ, ਮਿਲਣਾਰ ਤੇ ਬੀਬੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ! ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਮੰਡੇ ਹੋਏ, ਵੱਡੇ ਕਟ ਦੇ ਤੇ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਨੇ ਗੁਲੂਕਾਰ ਵੀ ਹਨ! ਓਹਨਾਂ ਸਾਡੀ ਚਾਹ ਨਾਸਤੇ ਨਾਲ ਝੂਬ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ! ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਸੀ! ਉਥੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ, ਤੇ ਮਾਣਕ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢਡਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ! ਉਥੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਤੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗਦਾ ਤਿਆ!

ਇਤਫਾਕੀਆ ਤਕਰੀਬਨ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮਲੁਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠਾ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਮਾਣਕ ਜੀ ਦਾ ਛੋਨ ਮਲੁਕ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਛੋਨ ਅਸੀਂ ਓਥੋਂ ਦੇ ਓਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸ. ਸ. ਫ. ਫਾਰੂਕੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਠੀ ਅੱਪਤ ਜਾਇਏ! ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਤੇ ਰਕਾਬਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਣ, ਤੇ ਘੋੜੇ ਪੀਤ ਕੇ ਹੀ ਰਖਦੇ ਸਾਂ! ਅਸੀਂ ਓਸ ਹੀ ਵੇਲੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਤੇ ਬੋਤੀ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਫਾਰੂਕੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸਾਂ! ਓਥੇ ਵੀ ਪੁਲਸ ਗਾਰਦ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਤ੍ਰੀ ਜਿਹੀ ਪੁੱਛ-ਗਿਛ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ! ਓਸ ਦਿਨ ਫਾਰੂਕੀ ਜੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਲ-ਗਿਰੂ ਸੀ! ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲਾਣ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਨਾਲ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ! ਝੁਬ਼ਰ ਤੇ ਸੁਹਾਂਵਣਾ ਮੌਸਮ ਤੇ ਇਤਫਾਕ ਵੀ ਸੀ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! ਅਜ ਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਏ ਹੋਏ ਕਈ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ! ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ: 'ਜਦੋਂ ਸਿੰਲੀ ਸਿੰਲੀ ਆਉਂਦੇ ਏਉਂਦੇ ਹਵਾ, ਓਦੋਂ ਕੋਈ ਰੋਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ', ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਗੀਤ ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣੇ! ਹੰਸ ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਭਿੰਜ ਕੇ ਗਏ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਵਾਦ ਮਾਣਿਆਂ! ਇਕ ਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਦੀ ਅਵਵਾਜ਼ ਰਸ ਭਿੰਣੀ ਏ, ਦੂਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਹਰਕਤਾਂ ਹਨ ਉਹ ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ! ਓਸਰਾਂ ਵੀ ਉਹ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਸਾਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਫਰੈਜਨੋ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ! ਸਾਡੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਬਤਾ ਢੂੰਘਾ ਏ! ਏਥੋਂ ਤੀਕਰ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸ਼ਿਦਰ ਕੰਗ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਗੀਤ ਹੰਸ ਰਾਜ ਦੀ ਅਵਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਏ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ: 'ਆਪਾਂ ਦੋਵੇਂ ਰੁਸ ਬੈਠੇ ਤਾਂ, ਮਰਾਊ ਕੌਣ ਵੇ'. ਪੈਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੀ ਹੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਫਾਰੂਕੀ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਲਾਮ ਸੁਣਿਆਂ, ਬਹੁਤ ਉਮਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹਨ, ਫੇਰ ਉਹ ਯੂ. ਪੀ. ਤੋਂ ਤਾਲਕ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਖਾਲਸ ਉਰਦੂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਏਂਦੂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ! ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਲਾਮ ਸੁਣਿਆਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੋਹਾਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਾਇਆ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਣਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹਿਰਿਆ ਤਿਆ!

ਸਤਨਾਮ ਮਾਣਕ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ! ਜਿਥੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛਨ ਦਾ ਰਜ਼ ਕੇ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਖੁਬ ਸਲਾਹੁਣਾ ਵੀ ਖੱਠੀ ਸੀ! ਕਈਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਲੀਅਾਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਦੀ ਦਾਦ ਵੀ ਵਸਲੀ ਸੀ! ਕਈਆਂ

ਮਜਲਸਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਕਲਾਮ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਣ ਕੇ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਓਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ
ਵੇਖੇ ਕਿ ਓਹ ਮੇਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਦੀਵਾਨੇ ਹੋਣ! ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦਿਨ ਮਾਣਕ ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ
ਸਣ! ਮੇਰੀ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਣ
ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਗਜ਼ਲਗੇਟੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ
ਪਤਾ ਸੀ। ਪੈਰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਲੂਸ ਨਾਲ ਪਿਲ੍ਹੇ
ਸਨ! ਤੇ ਗੁਫਤਗੁ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਹਿਤ ਤੀਕਰ ਹੀ ਸੀਮਤ
ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ! ਓਹਨਾਂ ਸਾਰੀ
ਭੂਬ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਕੇ
ਤਾਂਤ੍ਰਜਬ ਹੋਈਆ, ਜਦੋਂ ਓਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਓਹ ਮੈਨੂੰ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ! ਸੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਓਹ ਕਿਸਰਾਂ? ਤੇ
ਡਾ. ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ, ਕਿ ਇਕ ਸੱਜਨ(04) ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੇਂ
ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਜਲਦਧਰ ਆਏ ਸਨ, ਮੇਰੀ
ਕਿਤਾਬ 'ਕਰਲਾਂਦੀ ਤਾਨ' (ਜਿਹੜੀ ਸੈਂ ਓਸ ਸਜਨ ਨੂੰ
ਲਹੱਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ) ਓਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ! ਓਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ
ਓਸ ਸਜਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦੱਸਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਬਤਾਵ
ਭੂਸ਼ਿ ਹੋਈ ਕਿ ਏਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮੀ ਸ਼ਾਇਰ ਕੋਲ ਮੇਰਾ ਕਲਾਮ
ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਪਤ ਚੁਕਿਆ ਹੈ! ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੋਂ
ਓਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਏਸ ਹੋਡਾਪਣ ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਵੰਡੀ
ਸੀ, ਕਿ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੈਂ ਤੋਂਹਦੇ
ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਉਦੀ ਅਪਾਹੀ ਸਾਂਝ ਟੋਰਨ ਨੰ ਅਤੇ

ਮਾਣਕ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਭਾਰੀ ਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਾਂਗਾ!

ਨੌਵਾਂ ਦਿਨਾਂ (09) ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਫੇਰੇ
ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੰਗਿਆ, ਕਦੋਂ ਲੰਘ
ਗਿਆ ਸੀ? ਇਕ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਪਿਆ! ਇਥੇ
ਮੇਰਾ ਹਰ ਦਿਨ ਬੁਝਸੂਰਤ ਤੇ ਮਸਰੂਫ਼ੀਅਤ ਭਰਪੂਰ, ਤੇ
ਹਰ ਰਾਤ ਪੁਰ-ਸਕੂਨ ਤੇ ਸੋਚੋ, ਫਿਕਰੋਂ ਬਗੈਰ ਸੀ! ਇਹ
ਦਿਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸੀ ਸੀ
ਜਾਂਦਿਆ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਣਕ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ
ਹੋਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਦੀ ਫਰਮੈਸ਼ ਤੇ ਇਥੇ ਲੈ ਂ
ਗਏ, ਤੇ ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਦੇ ਸਿਲ੍ਹੇ ਪਾਰੋਂ ਸਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸੇਰੋਪ
ਇੱਤਾ! ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕੀਡਤ ਵਜੋਂ ਇਕ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਭੋਲੇ
ਕੀਤੀ! ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਹਿਰਾ ਅਸ਼ੁਲ ਛੁ
ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੁਕਮ
ਇੱਤਾ ਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਜਾਂ ਤਾਕਤਵਰ, ਅਮੀਰ ਜਾਂ
ਗਰੀਬ ਬੜੀ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ! ਸਿੱਖ ਕੌਂਝ
ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਦਮਤ-ਗੁਜਾਰੀ (ਸੇਵਾ) ਰੀ
ਨੂੰ ਇਕ ਇਥਾਦਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ! ਮੈਂ ਚਰਦੇ ਪੰਜਾਬ
ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸਿਆ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ
ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਕਿ ਓਹ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ
ਅੰਦੀਸ਼ਾਂ ਸਾਬਿਤਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਕੋਈ

ਵਿਰਲਾ ਈ ਹੋਵੇਰ
 ਜਿਹਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦ
 ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਭੁਲ ਸਕੇ
 ਮੇਰੀ ਹਣ ਜਲੰਧਰ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ
 ਰਵਾਨਗੀ ਸੀ, ਓਸ ਨੂੰ
 ਪਹਿਲਾਂ ਮਲੁਕ ਸਿੰਘ
 ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤਾ
 ਛੋਟਿਆਂ ਬਚਿਆਂ ਦੇ
 ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦ
 ਕਰਨ ਲਈ! ਓਸ ਨੂੰ
 ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ 'ਬੇਬੀ' ਦੇ
 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਜ਼ਾਰ
 ਤੇਜ਼ ਦਿੱਤਾ! 'ਬੇਬੀ' ਦੇ
 ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ
 ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ
 ਬਿਠਾਇਆ, ਤੇ ਝੱਲ
 ਪਟ ਬਜ਼ਾਰ ਲੈ ਗਈ
 ਮਲੁਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
 ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੇ
 ਹੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆ

“ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਤਾਨ”

ਅਉਂਦੇ ਸਾਰ ਜਗ ਵਿਚ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਤੱਕਿਆ ਤੇ, ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਸੰਭਾਣਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ, ਹੁਹ ਜਦੋਂ ਤਨ ਵਿਚ ਦੌੜੀ ਫ਼ਉਮਪੇਰ ਮਨ ਮੇਰੇ, ਤੈਨੂੰ ਰੱਬ ਜਾਣਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਤੂੰ ਹੀ ਤੇ ਸੁਨਾਇਆਂ ਮੈਨੂੰ, ਚੱਨ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਤੇ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਵਾਂ ਜਿਹੇ ਗੀਤ, ਤੇਰੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਬੱਲੇ, ਸੇਕਿਆ ਮੈਂ ਸੂਰਜੇ ਨੂੰ, ਰੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਖਿੜੀ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਿਆਂ ਤੇ, ਗੰਮ ਉੱਤੇ, ਸੌਨ ਵਾਂਗੂ ਵਰਹੇ ਤੇਰੇ ਨੈਨ, ਤੇਰੇ ਜਗਬਾਤ ਭਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਹਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ, ਰੱਜ ਰੱਜ ਮਾਣਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਤੇਤੇ ਵਾਂਗੂ ਰੱਟ ਕੇ ਤੇ, ਗਏ ਸੀ ਪਧੀਰੇ ਵਾਂਗੂ, ਤੇਰੇ ਕੋਲੋ ਸਿਥੇ ਹੋਏ ਬੋਲ, ਹੁਨ ਜਾਪੇ ਗਿਰਭਾਂ ਸ੍ਰੀ, ਬੈਠਿਆਂ ਮੁਕਾਣੀ ਓਹਨਾਂ, ਸਮਿਆਂ ਸੁਹਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਕੀਤਿਆਂ ਕਰੁਲਿਆਂ ਜੋ ਘਿਓ ਦੀਆਂ, ਤੇਰੇ ਭੁਖੇ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੱਨ੍ਹ ਮਾਰ ਮਾਰ, ਪਤਾ ਸੀ ਏਹ ਖੋਰੇ ਤੇਨੂੰ, ਬਦਲਾ ਏਹ ਲੈਣਾਂ ਮੈਥਾਂ, ਮੇਰਿਆਂ ਨਿਆਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਮਿਲਿਆ ਨਸੀਬ ਤੈਥੋਂ, ਨਵਾਂ ਤੇ ਨਿਕੋਰ, ਹਥੀਂ ਜੱਗ ਆਕੇ ਹੋਇਆ ਲੀਰੋ ਲੀਰ, ਹੁਨ ਤੇ ਏਹ ਇੰਜ ਜੀਵੇਂ, ਫੁੰਡਿਆ ਸਿਕਾਰ, ਹੱਥੀਂ ਅਨੁਆਂ ਤੇ ਕਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਪਿਆਰ ਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਤੂੰ ਤੇ, ਫ਼ਉਮਪੇਰ ਕਿਥੋਂ ਜੱਮੇ ਮੇਰੇ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਲ, ਵੈਲ, ਵੈਰ ਲਗਦੇ ਕਰੇਧ ਸਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਏ ਉਧਾਰ ਮੈਨੂੰ, ਮੇਰਿਆਂ ਯਹਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਟੁਰ ਗਈਓ ਓਥੇ ਸਿਥੋਂ, ਖਤ ਨਾ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਹੀ, ਆਵੇ ਜਾਵੇ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ, ਜੰਦਰੇ ਵੀ ਮਾਰ ਗਈਓ, ਅਪਨੀ ਦੁਆਰਾਂ ਨਾਲ, ਬੁਖਵੇਂ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ. ਮਾਣਿਆਂ ਸੀ ਨੀਂਦਰਾਂ ਮੈਂ, ਤੇਰੀਆਂ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲੇ, ਨਸੇ ਦੀਆਂ ਨੀਂਦਰਾਂ ਚੁਗਾ, ਤਾਹੀਂ ਜਿੰਦ ਵੰਡੀ 'ਗਿੱਲ', ਹੁਨ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਤੇ, ਕੁਝ ਹਰਜਾਨਿਆਂ ਨੀ ਮਾਏ...

ਏਟਰ ਦੇ, ਏਸ ਅਸੂਲ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸਜਨਾਂ ਲਈ ਇਕ
ਸਵਾਲ ਹੈ! ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਏ? ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਪਰੇ
ਤੇ? ਖੈਰ ਏਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਏ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਹੋਕੇ ਵੰਡੀ
ਅਸਾਚੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ! ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵੰਡੀ
ਜਾਂਦੀ ਏ!

ਥੈਰ ਏਵੇਂ ਵਧਿਆ, ਤੇ ਵੰਨ ਸਵੱਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਗਿਲਦਿਆਂ, ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਲਿਆ, ਕਿ ਵਕਤ ਦੀ ਰਹਤਾਰ ਨੇ ਏਦਾਂ ਤੇਜ਼ ਪਹੀਆ ਫੇਰਿਆ, ਨਿੱਜ ਬਖ਼ਬਰ ਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬੀਤ ਵੀ ਗਿਆ! ਸਤਨਾਮ ਮਾਣਕ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਠ ਦਿਨ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਸਣ੍ਹ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਦਮਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ? ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਉਸਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਭਲਕ ਪੇਸ਼ ਹੈ: ਸਤਨਾਮ ਮਾਣਕ ਆਪ ਤੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਨਸਾਨ ਹੈਣ ਹੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ, 'ਰਾਜ' ਨੇ ਵੀ ਖੁਲ੍ਸ ਤੇ ਅਖ਼ਲਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਹੋਈ ਏ! ਓਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸੁਘੜ, ਦਾਨੀ, ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਚੰਗੀ, ਤਾਬੇਦਾਰ ਬੀਵੀ ਵੀ ਹੈ! ਓਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੇਰੀ ਖਿਦਮਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ! ਨਾਸਤਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਰੋਜ਼ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੀਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕਦੀ ਆਲੂ ਦੇ ਪਰੋਂਠੇ, ਕਦੀ ਮੂੰਲੀ ਦੇ, ਕਦੀ ਮਕਈ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਸਰਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ, ਕਿਧਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਜੀ। ਕਕਦੀ ਦਹੀਂ ਭੱਲੇ, ਕਿਧਰੇ ਚੌਲ, ਕਦੀ ਹਲਵਾ ਪੂਰੀ, ਗਾਜ਼ਰ ਹਲਵਾ, ਕਦੀ ਬੀਗ, ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ, ਸਤ ਦੇਸੀ ਪਿਛੇ ਦੇ ਵਿਚ ਲੁਸ ਲੁਸ ਕਰਦੇ ਕੋਈ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਵੇਲੇ ਤਾਜ਼ ਖਾਣਾ ਖਵਾਇਆ! ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੇਟਾ ਤੇ ਇਕ ਬੇਟੀ ਅਜੇ ਪਰੈਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਕੂਲੇ ਛੱਡਣਾ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਛਣਾ 'ਰਾਜ' ਦੇ ਹੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ! ਏਸ ਵੇਲੇ 2018 ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਕਾਲਜ਼ੋਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲਈ ਬਾਅਦੋਂ ਅਪਣਾ ਅਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਚੁਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਪਈ ਦਿਹ ਜੋੜੀ ਰੱਬ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਸਮਾਨੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਘੱਲੀ ਹੋਈ ਲਗਦੀ ਸੀ, ਇਕ ਦੁਜੇ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸਲ ਤੌਰ ਤੇ! ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੀਕਰ ਸਤਨਾਮ

ਜਿਸਰਾਂ ਤੂੰ ਅੰਕਲ ਨੂੰ ਇਕ ਬੱਚੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਸਕੂਟਰ ਦੀ ਬੈਚੀ
ਸੀਟ ਤੇ ਬਿਠਾਕੇ ਲੈਜਾ ਰਈ ਏ, ਏਸਰਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ! ਬੇਬੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਕੇ ਪੁੱਛਿਆ: ਤੈਫ਼ਾਵ
ਓਹ ਕਿਉਂ? ਤੇ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਓਥੋਂ ਸੀਆਂ
ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਪਾਰੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਟੇ
ਖੁਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ! ਪਈ ਓਹ ਸਕੂਟਰ ਚਲਾਣ ਵੀ! ਜੇ ਕੋਣ
ਵਿਰਲੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਵੀ ਏ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਨੂੰ
ਨਹੀਂ ਬਿਠਾਉਂਦੀ! ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਲਚਰ
ਦਾ ਏਦਾਂ ਛੁੱਪਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਗਿਆ
ਹੋਇਆ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ! ਖੈਰ ਅਜਕਲ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਮਹੱਤਲ ਵੀ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਏ, ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹੁਣ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ
ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹਨ! ਪਾਕ
ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਬੰਦੀ ਹੁਣ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਚੀ ਹੋਈ
ਏ! ਬੇਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਚਿਆਂ, ਤੇ ਆਪਣੇ
ਲਈ, ਵੀ ਕਪੜੇ ਲਏ, ਤੇ ਇਕ ਰੇਹੜੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੂਰ੍ਤ
(ਗੋਲ ਗੱਪੇ) ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਸੌਂਕ ਪੁਰਾ ਕੀਤਾ!

ਜੁਲਾਈ 29, 2000 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਮਾਣਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਰਜਿੱਤ ਹਮਦਰਦ (ਮਾਲਕ 'ਅਜੀਤ') ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਵਾਇਆ ਬਰਜਿੱਤ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਮੇਰੇ ਏਸ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਸ਼ੁਦੀਆਂ ਮੁਡੇਲਕ ਤੇ ਹੋਰ ਰੁਝੇਵਾਂ ਬਾਬੂ ਗੱਲਾਂ (07) ਬਾਤਾਂ ਕੀਤਿਆਂ! ਬਰਜਿੱਤ ਹਮਦਰਦ ਵਾਕਈ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹਮਦਰਦ, ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਅਖਲਾਕ ਤੇ ਹਸਮੁਖ ਨੌਜਵਾਨ ਏ! ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋਰੇ ਸਗਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਰੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਦਿੱਤਾ! ਮੈਂ ਬਰਜਿੱਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਏਸ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਵਾਲੇ ਰੋਕੇ ਤੁੰਨਾ ਲੈਣਗੇ? ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਸੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ: ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਸੈਂਭ ਨੂੰ ਦੂੰਕ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਭਲਾ ਕੀਹ ਇਤਿਰਾਜ ਹੋ ਸਕਦੇ? ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਕੋਈ ਨਸੇ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਏ? ਫੇਰ ਇਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਵੀ ਤਿਲਮਿਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ! ਓਛਾ ਫਾਰਗ ਹੋਏ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬੋਤੀ ਦੇਰ ਸੀ ਅਜੇ, ਜਦੋਂ ਮਾਣਕ ਮੈਨੂੰ ਲਾਗੀ ਅੱਡੇ ਛੱਡ ਆਏ! ਲਾਗੀ ਤਿਆਰ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੀਟ ਵੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਵਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੱਲੀ ਭੁਲੀ ਮਿਲ ਗਈ! ਮੈਂ ਮਾਣਕ ਜੀ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿਆ

ਅਸ਼ਰਦ ਗਿੱਲ, ਫਰਿਜਨੇ

(559) 389-6750

Email: ashgill88@aol.com

ਬੁਲਾਈ, ਲਾਰੀ
ਟੁਰੀ ਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ
ਇਕ ਡੇਢ ਘੰਟੇ
ਮਗਰੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਅੱਪਤ ਗਿਆ!
ਜਦੋਂ ਮੈਂ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ
ਪੁੰਜਿਆ,
ਗਜ਼ਿਦਰ ਜੋਲੀ
ਮੈਨੂੰ ਲਾਰੀ ਅੱਡੇ
ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ
ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ

ਅਸ਼ਰਫ ਗਿੱਲ, ਫਰਿਜਨੇ
(559) 389-6750
Email: ashgill88@aol.com

ਜੁਲਾਈ 30, 2000 ਦਾ ਦਿਨ ਜੋਲੀ ਦੇ ਘਰ ਅੰਬ੍ਰਸਰ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ! ਨਾਸ਼ਤੇ ਬਾਅਦਾਂ ਓਹ ਮੈਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (Golden Temple) ਲੈ ਗਏ! ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਤਲਾਬ (ਸਰੋਵਰ) ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਏ! ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਇਕ ਪੁਲੀ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਏ! ਪੁਲੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਏ, ਤੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਤੀਕਰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ! (ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਸ ਵਰਕ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਏ!) ਜੋਲੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ! ਪਰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਣ. ਓਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਵਰਕ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ! ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਰਸ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਏ! ਓਹ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ! ਇਥੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੁਰਿੰਚ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ! ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਵਿਖਾਏ, ਤੇ ਲੰਗਰ ਖਾਨੇ ਵਲ ਵੀ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ! ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਹਰ ਇਕ ਸੈਅ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅੰਦਰਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਣ ਦਾ! ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਏ! ਓਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ: 'Viveksar, Kaulsar, Santoksr' ਇਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਲਈਆਂ! ਫੇਰ ਜੋਲੀ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਬੁਕ ਸਟੋਰ 'Singh Brothers' ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛਾਪੇ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਹੈ! ਮੇਰੇ ਕਈਆਂ ਦੇਸਤਾਂ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਛਾਪੇ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਹਨ! ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਾਮ ਹੈ: 'ਕੈਪਟਨ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ' ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ: 'ਰੀਝਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ'! ਜੋਲੀ ਮੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ! ਅਜੇ ਘਰ ਅੱਪਤੇ ਹੀ ਸਾਂ, ਕਿ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਥੇ ਆ ਗਏ! ਤਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ! ਸੈਦ ਜੋਲੀ ਦੀ ਤਲਵਿੰਦਰ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਲਗਦੀ ਸੀ, ਤਦੇ ਹੀ ਤਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਾਮਾਨ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ! ਜੋਲੀ ਦਾ ਸੁਕਰੀਆ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਤਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਪਿਆ।

30 ਜੁਲਾਈ, 2000 ਦੀ ਰਾਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮੈਂ ਪੁੱਜਿਆ ਸਾਂ! ਓਸ ਵੇਲੇ ਓਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਓਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਬੇਟਾ, ਤੇ ਬੇਟੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ! ਬੱਚੇ ਅਜੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ! ਓਸਦੀ ਪਤਨੀ ਬਹੁਤ ਸੁਘੜ ਤੇ ਅੱਡੀ ਐਰਤ ਸੀ! ਓਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਵਾਇਆ, ਤੇ ਓਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 'ਤੇ)

ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ 21 ਸੰਬੰਧ ਅਮਨ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ (ਯੂਨੈਨਿ) ਦੇ 10 ਦਸੰਬਰ 1948 ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਗਏ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਤੇ ਪਰਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਦੀ ਗਰੰਠੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵਿਸਾਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਤੋਂ ਹੋਂਦਾ ਪੱਖੋਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕ ਤੇ ਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨਸ਼ਨ, ਰੰਗ, ਲਿੰਗ, ਬੋਲੀ, ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜੀ ਉਤਪਤੀ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜਨਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿਉਣ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਠੀਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਰਾਹ ਉਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਰੋਜ਼ੀ-ਹੋਟੀ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਸਮਾਜੀ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਵਧ ਰਹੀ ਆਲਮੀ ਤਪਸ (ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ) ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹੋਦ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ 195 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਚਿੱਤਰ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਭਵਿਖ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾਂਡੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਆਬਾਦੀ ਦੋ ਫੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਤ ਸਤਾਰਾ ਹੋਟਲ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਬੇਥਗੇ, ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਤੇ ਬੇਲਿਲਾਜ਼ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦਾ ਮੰਹ ਚਿੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਸਟਾਕਹੋਮ ਆਧਿਕਾਰਿਤ ਕੰਮਾਂਤਰੀ ਅਮਨ ਖੋਜ ਸੱਸਥਾ (ਸਿਪਰੀ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਫੌਜੀ ਬਜਟ ਲਗਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ 115 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਗਪਗ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਟਕਰਾਅ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜੰਗੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਦਿੱਲਚਸਪੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਮੀਰਕਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਬਜੂਦ ਅਤਿਵਾਦ ਸੰਸਾਰਵਿਆਪੀ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮੀਰਕਾ

ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸਲੇਸ਼ਕ ਨੌਮ ਚੌਮਸਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਂਸਕਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਇੱਕੋ ਸਿਕੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਧੋਨੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖੀ ਨੱਪ ਕੇ ਮਹਾਂਸਕਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਢੱਡ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਡਰਿਆ ਅਤੇ ਭੈ-ਭੀਤ ਦਿੱਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬੰਬ, ਤਲਾਸੀਆਂ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੰਦੇਬਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ।

ਯੂਨੈਨਿ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੂਝਾਰ ਹੈ। ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਵੰਦੇ ਤਿੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਉਣ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਤ ਬਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਅਧਿਕਾਰ ਬੰਬ' ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੈਰਿੱਕ ਗੈਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਪਾਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੀਆ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਕੂਲ ਹੋਣ

ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਤੱਥ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪੇ ਨਹੀਂ। ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਅਲੱਗ ਦਾ ਸਾਸਤਾਨ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਡ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਸੁਬੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਨ ਨਸੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਤਲ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਚ ਲਈ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ 70 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਤਲ ਰੂਪੀ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਲੈਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਮਹਿਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੈਂ। ਆਏ ਦਿਨ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਡਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਬਰ ਜਨਾਹ ਤੋਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਖਡਰਨਾਕ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲ ਪਚਾਂ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਆਮ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇਹ ਆਲਮ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਮਗਰਮੱਦ ਹਰ ਜੁਰਮ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 1984 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਵੇਂ ਜਾਂ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗੇ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੱਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਸਿਰਫ ਹੋਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਲੱਗਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਨ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਅਮਨਪਸੰਦੀ ਲਈ ਖਡਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਉਤੇ ਅਤਿਵਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਕਾਇਕ ਦੁਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁਪਸੰਦਾਂ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਕਾਇਕ ਦੁਖਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਕਾਇਕ ਦੁਖਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਨੀਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨ

Sikh Sports Association proudly holding

Guru Nanak Marathon

Saturday November 10th, 2018

Events

- **12 miles race**

At 9 AM.
Age Groups 19, 29, 39, 49, 50 & 60+

- **2 miles race**

At 11:15 AM. Age Groups 10, 12, 14 and 16 years

Fun race for kids under 10 (No registration required)

- **5K race**

At 11:45 AM.
Age Groups 19, 29, 39, 49, 50 & 60+

- **2 miles walk**

Venue: Quarry Lakes
2100 Isherwood Way, Fremont CA 94536

Register: www.sikhsports.com 1-866-499-0032

Sikh sports is non-profit organization.

Free drinks, snacks and lunch for everyone

Food sewa by Upkar Kaur Mangat and Lachman Singh Mangat

ਜੁਗੋ ਜੁੱਗ ਅਟੱਲ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਯੂਬਾ ਮਿਟੀ ਦਾ 39ਵਾਂ ਮੁਖਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ

4 ਨਵੰਬਰ 2018 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਹਰ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਯੋਗਜਮਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੜੀ : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲੜੀ 13 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ 2 ਨਵੰਬਰ 2018 ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ 5 ਨਵੰਬਰ, 2018 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7:30 ਵਜੇ ਨਵੇਂ ਟਾਈਮ ਮੁਤਾਬਕ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ।

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ : ਭਾਈ ਇਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੀਬੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜਵਦੀ ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾਵਾਚਕ, ਢਾਈ ਜਥਾ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਬਿਧੀਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਡਾ. ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਦੋਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪੇਂਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨਗੇ।

ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ : 20 ਅਕਤੂਬਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਗਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਰੀ 530-755-6011 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ : 21 ਅਕਤੂਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ।

ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ : 27 ਅਕਤੂਬਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇਗਾ। ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੋ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ। 128 ਅਕਤੂਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ

ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਸੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ : 3 ਨਵੰਬਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਹਾਲ ਵਿਚ 5:30 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਅਡਿਲਾਖੀ ਗੁਰੂਘਰ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਕਿਵਾਲਤਾ ਕਰਨ ਜੀ, ਕਕਾਰ ਗੁਰੂਘਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ 530-673-9918 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਲਾ ਸਾਹਿਬ : 3 ਨਵੰਬਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8:00 ਵਜੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚੌਲੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੈਮੀਨਾਰ : ਬੇ ਆਫ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਸੈਮੀਨਾਰ 3 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ 530-682-5860 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

2 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ ਆਮਤਿਸਥਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

ਨੋਟ : ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਰੂਟ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਿਰਫ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਗਰੋਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਰਿਵੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਿਵਰ ਵੈਲੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ 801, El Margarita Rd, Yuba City, CA 95993 ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਈ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ :

ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ 530-673-9918, ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ 530-682-6444,

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ 530-682-9300, ਸੈਕਟਰੀ ਸ. ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਥੂ 530-632-2899,

ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 530-713-2805, ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਰੀ 530-755-6011, ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ 530-682-5860

**Quick Lube
& Smog**
**We rent
U-HAUL**

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

**691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544**

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

Preet Fabrics & Appliance

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਗੰਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ
ਸਾਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੀਂਗੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੋਰਵਾਨੀ ਅਤੇ
ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚਲੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਕਲਰੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੁੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਗੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER FOR BOTH FABRICS & APPLIANCES

5156 mowry AVE. Fremont, CA 94538

TEL: 510-797-7111 FAX: 510-739-6350

(For More Info. Call Oukar)

APPLIANCES

WE CARRY ALL MAJOR BRANDS!!

SONY, SANY, JVC, PANASONIC, LUGGAGE CROSS, PARKER PENS, OSTER BLENDERS

- Tvs, VCRs, DVD
- Tape Recorders
- Camcorders
- DVD Players
- Cordless Phones

- Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
- Shavers & Trimmers
- Cellular Phones
- Medical Equipment
- Calling Cards

ਫਰੀ ਡਿਲੀਵਰੀ

Haller's
• PHARMACY •
Since 1957

- * Free Delivery * Open 7 days a week
- * \$5 credit on over-the-counter products for newly transferred patients

* ਅਸੀਂ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਤੇ ਨਿਊਆਰਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਦਵਾਈਆਂ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

* ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਚੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸਾਨੂੰ ਫੌਨ ਕਰੋ, ਅਸੀਂਆਪ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਤਾ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ।

* ਦਵਾਈਆਂ ਨਕਦ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਫਾਰਮੇਸੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੇਟ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸੈਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫਾਰਮੇਸੀ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

(510) 797-2772

37323 Fremont Blvd, Fremont, CA 94536

THE LAW OFFICE OF JASRAJ DEOL

Jasraj Deol (Attorney At Law)

* Immigration	* LLC Formation
* Deportation	* Contract Writing
* Asylum	* Contract Negotiation
* Citizenship	* Power of Attorney
* Green Card	* Embassy Paperwork
* Family Petition	* OCI Application
* Incorporation	

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

ਅਸਾਈਲਮ

ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ

ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ

ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਐਲ. ਐਲ. ਸੀ. ਫਾਰਮੇਸ਼ਨ

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਣਾ

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਸ਼ਨ

ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ

ਅੰਬੈਸੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਓ. ਸੀ. ਆਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: (209) 483-2269

jasraj@deollaw.com

110 N San Joaquin St # 317 Stockton, CA 95202

ਰਾਮ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ
510-355-2040
rhsingh2018@gmail.com

ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇੰਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਅਈ-ਦੀ-ਤੱਤੀ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਖਿਆ, ਬਿਆਨਣਾ ਵੀ ਇਕ ਕਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਕਦਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪਾਈ, ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਇਸਦਾ ਇੰਨਾ ਜੋਰ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਇਕ ਰਸ ਇਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦਰਿਆ ਵੀ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਤੇ ਇਸਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਤੁਰਿਆ, ਕਈ ਪਾੜ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਨਾਂ-ਕਿਹਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ, ਕਿਬੇ-ਕਿਬੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦਾ ਬੈਲਬਾਲਾ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਿਆ। ਲਹੀਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ ਉਪਰ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਕੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਸਾਡਾ ਅੰਤ ਨੇਤੇ ਆ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਧਰੇ ਛੱਡ ਹੀ ਆਉਣਗੇ? ਇਹੀ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਸੁਫੀਆਂ, ਸਾਇਰਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਲਈ ਅੱਤੇ ਇਸਦੇ ਸੁਹਣੇ-ਸੁਹਣੇ

ਅਕਸਰ ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਸੁਣਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਲਮਬੱਧ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ।

ਅੱਖਰ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਲਮਬੱਧ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ-ਪੰਚੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਹਤੀ ਬਿਚੜੀ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਚਮੜੀ ਤੇ ਝੁੜੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਥ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਚਲਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਕਿਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਾਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਚਲਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਕਿਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਾਤ ਹੈ।

ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਐਸੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਉਪਰੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਹੀ ਜਾਣੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਭੁੱਲ ਕੇ, ਹੁਣ ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਖਰਾਬ ਨੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪੱਤਰ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ ਕੇਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ਼, ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਕੂਲ, ਡਾਕਖਾਨੇ, ਹਸਪਤਾਲ ਕਿਥੋਂ ਨਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚਲਦੀ। ਕਈ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦਵਾਈ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪੁਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇੰਨ ਬਿਨੀ ਸੱਚ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ਼, ਪਤ੍ਰਾਈ-ਲਿਖਾਈ, ਕੰਮਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਕਟਾਖਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਹੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸੌਡੀ ਸੌਂਚ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂਹ ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚਪੇੜ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਕੰਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਕੇ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਢੋਂਗ ਰਚਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਖ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਛਿਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵੀ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਨੀਆਂ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕੇ, ਉਨੀਂ ਹੀ ਬੋਡੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਜਤ੍ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਣ। ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ, ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਲੀ ਜਾਂਦੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਅਮੀਰ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਕ ਅੱਖਰ ਆਪਣੀ ਜੋਰ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਬੱਪੜ, ਚਪੇੜ, ਥਪਕ ਇਕ ਅੱਖਰ (Slap) ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰੀ ਚਪੇੜ, ਬੱਪੜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਥਪਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਪਟੋਕੀ। ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤੇ ਸੁਧੂ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵਕਤ ਇਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਪਿਆਰੀ, ਸੁਧੂ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ, ਨਾ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਹਤਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ ਸਮਝ ਲਵੇ ਤੁਸੀਂ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕੋਗੇ।

2015 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਯੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਅਸੀਨਾ, ਇੰਡੀਆਂਡ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਰਹਿਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਅੱਤੇ ਅੱਖਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਕਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਾਨ ਘਟਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸਾਡੀ ਦੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਮੌਖਕ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਸਫੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਛਟ ਜਾਣਗੇ ਇਹ ਵੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਬੜਾ ਬਾਖੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ:-

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਵੱਡਾ ਤੱਤਕਾ, ਪਹੁੰਚਾਲਾ, ਧੰਮੀ ਵੇਲਾ, ਸਾਹ ਵੇਲਾ, ਟਿਕੀ ਦੁਪਹਿਰ, ਲੋਚਾ ਵੇਲਾ, ਤਰਕਾਲਾ, ਲੋਏ ਲੋਏ, ਦੀਵਾ ਵੱਟੀ, ਬਾਉ ਪੀਆ, ਤਾਰੇ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾ, ਸਾਜਗਾ, ਸੁਵੱਖਤਾ, ਸਰਖੀ ਵੇਲਾ, ਘੜੀਆਂ, ਪਹਿਰਾਂ, ਪਲ ਛਿਣ ਨਿਮਖ ਵਿਚਾਰੇ, ਮਾਰੇ ਗਏ ਇਕੱਲੇ 'ਟਾਇਮ' ਹੱਥੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਾਰੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵੀ।

ਇਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣਗੇ ਸੂਫੀ, ਸੰਤ, ਫਿਰੀ, ਕਿੱਸਾਕਾਰ, ਸਾਇਰ ਨਾਬਹਾਰ, ਆਸਕ, ਯੋਧੇ, ਸੇਰੇ ਲੋਕ, ਅਸੀਂ, ਆਪਣਾ, ਸਾਰੇ, ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਰੇਗੀ ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹਦੇ ਫੁੱਲ ਇਵੇਂ ਹੀ ਖਿੜੇ ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ, ਖੇਤਰੀ ਮਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਧੰਜਾਬ

ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਸ ਦੀ ਏਕਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਹ 'ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ' ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ 'ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣਨ, ਉਭਰਨ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ।

ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਅਨੇਕਤਾ' ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰੀ ਉਭਾਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਭਾਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਸਾ ਅਤੇ ਭੁਗੋਲ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਜਮੂਹਰੀਅਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੰਬੰਧ ਦੋਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸੱਯੋਗ ਨਕਸ ਉਘਤ ਆਏ। ਦੂਜਾ, ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੰਡੀ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਸਥਾਨਕ ਵਜੋਂ ਦੇ ਨੇਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਇਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਲਸਨ ਵਾਂਕ ਇਸ ਦੇ ਜਮੂਹਰੀਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਦਾ ਇਸ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤਾ ਦਾ ਮੁੰਹ ਚਿਤਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀ ਸਦੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦੇ ਜਮੂਹਰੀ ਵੇਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ਕ ਐਲਾਨੀਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਬਾਣੇਂ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਫੈਡਰਲ ਗੁਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ, ਦੋਹੀ ਬਾਈ ਸੱਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਜ਼ਬਰੀ ਅਤੇ ਚੇਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੀ ਉਘੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਐਮਰਜੈਂਸੀ' ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਦਿੱਖ ਪੱਖੋਂ 'ਧਰਮ ਨਿਰਧਾਰ' ਪਰ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਫਿਤਰਤ ਪੱਖੋਂ ਫਿਰਕੂ ਹੋ ਕੇ ਹਿੱਸਕ ਅਤੇ ਅਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੈੰ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਨੂੰ 'ਪੂਲੀਸ ਰਾਜ' ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਜਦੋਂ 'ਜਮਾਂਦਰੂ ਲਸਨ' 'ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ' ਦੇ ਤਰੀਕਾਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਵਰਤਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, ਇਲਾਕਾਈ, ਧਾਰਮਿਕ, ਜਾਤ-ਪਾਤੀ, ਕਬਾਇਲੀ ਅਤੇ ਨਸਮਲੀ; ਗੱਲ ਕੀ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਤਰੇਤ ਵਧਾ ਕੇ ਹਰ ਥਾਂ ਪਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ

ਧੋਨੀ ਮੰਡੀ, (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰੇਲੇਵੇ ਟੈਕ ਉਤੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੇ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਧੋਨੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਕ ਮਤੇ ਪਾ ਕੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਤਾਰ ਕੇ ਸਰਧਾਜ਼ਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੈਡਲ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਤੜ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਮਲੀਲਾ ਕਲੱਬ ਧੋਨੀ ਵੱਲੋਂ ਡਾਂ ਅਮਨਦੀਪ ਬਾਂਸਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮੈਬਰਾਂ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੋਰੀ, ਜਤਿੰਦਰ ਸੋਨੀ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਤੁਥੀ, ਮਾਸਟਰ ਤਿਰਲੇਕ ਸਰਮਾਂ, ਲਵਲੀਨ ਸਰਮਾਂ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਕਾਕਾ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਐਸਕੇ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਟੋਨੀ, ਗੋਬਿੰਦਪਾਲ, ਕਾਲਾ, ਗੱਗ੍ਹਾ, ਸਮੂਹ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹੀ, ਭਰਭੂਰ ਸਿੰਘ ਭੁਗਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀ ਐਕਟਿਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰ ਕੈਸਲ ਧੋਨੀ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਲਾਲੀ ਧੋਨੀ, ਰਜ਼ੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਕੀ ਦਾਨਗੜੀਆ, ਬੱਥੂ ਧੋਨੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ, ਸਿੱਖ

ਨੂੰ ਖੇਤੁੰ ਖੇਤੁੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਕੁੱਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਪਾਟੇਧਾਤ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ 'ਪਾਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲਾਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਫੀਡਾ ਫੀਡਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਢਕਣ ਲਈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਜੂਨ 1983 ਵਿਚ ਬਿਛਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਕਤੂਬਰ 1987 ਵਿਚ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਿਗਰੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੇਤਰੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਹਕੀਕੀ ਨਾਲ ਜਮੂਹਰੀਅਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੰਬੰਧ ਦੋਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸੱਯੋਗ ਨਕਸ ਉਘਤ ਆਏ। ਦੂਜਾ, ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੰਡੀ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਸਥਾਨਕ ਵਜੋਂ ਦੇ ਨੇਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

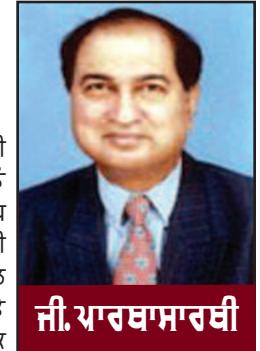
ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਜਮੂਹਰੀਅਤ ਦੇ ਫੋਕੇ ਲਬਾਦੇ ਨੂੰ ਵਗਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧਮ-ਸਿੱਧਾ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ: "ਜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੋਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ, ਤਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾ ਲਵੇ, ਜਾਂ ਹਾਲੀਆ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ' ਤੱਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆ ਜਾਵੇ; ਅਸਫਲ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ, ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬੀਜੇਪੀ ਰੂਪੀ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਫਲਗਤ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਜੋਗਰੀ ਨਹੀਂ, ਮੁੜ-ਉਸਰੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁਣ ਆਂ ਘੱਟ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਭਿਸਟ ਤੇ ਬੇਂਦੰਗੀਆਂ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ, ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਚੋਣਾਂ 2019 ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਮ-ਸਿੱਧੀ ਲਤਾਈ ਹਨ।

ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਕੁੱਲ ਦੌੱਲਤ ਦਾ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਚੌਬਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਅਮੀਰਿਆਂ ਪਾਸ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ, ਦਲਿਤ, ਕਬਾਇਲੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਗੁਰਬਤ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੋ ਖਣਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਬਹੁਤੇਰੇ ਰਾਜ ਕਰਜਾ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਚੱਕੇ ਹਨ। ਕਸਮੀਰ ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਲੋਕ, ਫੌਜ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਗੁਆਂਡੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਾਲ ਮਹੌਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਕਦਰ ਪਤਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਪਾਈ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿੱਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ।

'ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਬੀਜੇਪੀ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੌਮੀ ਫੱਤਰੀ ਬਣ ਖੇਤਰੀ ਪ

ਪ੍ਰਤਿਨ ਦੀ ਫੇਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ

ਜੀ. ਪਾਰਬਾਸਾਰਥੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਛਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਰੂਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਦਬਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੋਡਿਆਂ ਪਰਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਸਕੋਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੋਰਿਸ ਯੋਲਤਸਿਨ ਵਰਗੇ 'ਸਾਉ' ਆਗਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਲਾਈਆ ਕਿ ਕਦੇ ਕੋਜੀਬੀ (ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੀ ਖੂਫੀਆ ਏਜੰਸੀ) ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਨੌਜਵਾਨ ਏਜੰਟ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪਤਿਨ ਰੂਸ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਲਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤਿਨ ਨੇ ਰੂਸ ਨੇੜਲੇ ਸਾਬਕਾ ਸੋਵੀਅਤ ਗਣਰਾਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਾਰੀਆ, ਯਕਰੇਨ ਆਇ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਦਬਦਬਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਿ ਵਾਲੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰੀਮੀਆ ਦਾ ਸੋਵੀਅਤ ਦੌਰ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜੀ ਅੰਡਾ ਰੂਸ 'ਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਹਿ ਹਾਸਲ ਇਸਲਾਮੀ ਬੁਨਿਆਦਪ੍ਰਸਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬਸ਼ਰ ਅਲ ਅਸਦ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਨਵੇਂ ਰੂਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਹਤਾ ਸੋਵੀਅਤ ਯਨੀਅਨ ਦੀ ਖਾਕ 'ਚੋ ਮੁੜ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਸਾਲਾਂ ਦੱਰਾਨ ਰੂਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਤ ਰਹੇ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਾਜ਼ਬ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਜੰਗੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਰੂਸ ਲਗਾਤਾਰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਪਲਾਇਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਬਿੰਕਿਸ ਤੇ ਸੰਬਾਈ ਸਹਿਯੋਗ ਸੰਸਥਾ (ਐਸੀਓ) ਵਰਗੇ ਮੰਚਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਖਾਸਕਰ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਥਿੱਤ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਵਰਗੇ ਮੁੜਿਆਂ ਵਾਰੇ ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ, ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਅੰਤੀਅਲ ਚੀਨ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ ਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਾਲੀ, ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਬਿਲੇ-ਜ਼ਿਕਰ ਦੇਂਗ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 'ਕਾਟਸ' ਕਾਨੂੰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਲਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣਗੇ। ਇਹ ਕਦਮ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੂਸ ਨੂੰ 'ਸਜ਼' ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਸਨਾਤ ਨੂੰ 'ਛਾਇਦਾ' ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਫਸਰਾਂ

ਮੁਤਾਬਿਕ 'ਕਾਟਸ' ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਪੰਜ ਦਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਹਿਮ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਪਲਾਇਰ ਤੇ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਹਮਾਇਤੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਨੇ ਕਈ ਅੰਖੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਪੁਲਾਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਗੇ ਨਾਜ਼ੂਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ

ਰੂਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖ਼ਸਕਰ ਉਦੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਆਇਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਰੂਸ ਤੇ ਫਰਾਸ ਵਰਗੇ ਮੁੱਲਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਬਲੱਗ ਕਰਨ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਹਟਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਤ (ਇੰਡੋ-ਪੈਸਿਫਿਕ) ਥਿੱਤ ਵਿਚ ਬਹੁਮੁੱਲੇ 'ਭਾਈਵਾਲ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਪੱਖੋਂ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਅੰਤੀਅਲ ਚੀਨ ਨਾਲ ਤਵਾਜ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੀਤੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਮੌਤ ਕੱਟਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅੰਦਰਾਜ਼ 18 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ

ਗਸ਼ਤ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ, 130 ਐਮਐਮ ਟੋਪਾਂ, ਸੀ17 ਤੇ ਸੀ130 ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਾਰੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸੌਂਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਸੌਂਦੇ ਅਮਲੀ ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਅੰਡਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਲਾਜਾਨੀ ਇਕਰਾਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਝੀਆਂ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਹੁਣ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ

ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੀ ਮਾਡੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਲੇਤ ਹੈ। ਚੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਸ400 ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਰੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਐਸਯੂ35 ਆਧੁਨਿਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਸਾਨਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਧਮਕੀ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਹ 'ਦੇਖਦਾ ਹੀ' ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਐਸ400 ਸਮੱਤੇ ਉਤੇ 'ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ' ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ400 ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਰੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮ ਸਬੰਧੀ ਸੌਂਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਅੱਡ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇਹ ਬੀਖ ਮੰਗੀਏ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਰੂਸ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਸੌਂਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨਾ ਲਵੇਂ। ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਰੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਸੂਲਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਰੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਮਾਣੂ ਹਮਲਾਵਰ ਪਣਡੁੱਬੀ (ਐਸਐਸਐਨ) ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣਾ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਲਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਚਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼, ਰਵਾਈਤੀ ਪਣਡੁੱਬੀਆਂ, ਜੋ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਸਟਮਾਰਡੇ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰਾਜ਼ ਛੇ ਲੱਖ ਏਕੇ 103 ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਈਫਲਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਹੜ ਲੇਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਥਿਆਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਰੂਸ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਮਰੀਕੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਲੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਰੂਸ ਕੌਲ ਇਸ ਬੀਖ ਮੰਗੀਏ ਦੇ ਚਾਰਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ

ਪਨੌਲਾ 'ਚ ਜਲਾਏ ਰਾਵਣ, ਮੇਘਨਾਬ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਭਕਰਨ ਦੇ ਪੁਤਲੇ

ਧੋਨੌਲਾ ਮੰਡੀ, (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਮਲੀਲਾ ਕਲੱਬ ਧੋਨੌਲਾ ਵੱਲੋਂ ਦੁਸਹਿਰੇ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੀ ਧਮਕ-ਯਮ-ਧਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਲੱਕੀ ਡਰਾਅ ਵੀ ਕੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗਰਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਖੀਆਂ ਦੀ ਗਰਜ਼ੀ ਲਵੇਗੀ। ਇਹ ਦੁਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਨਾਤ ਨੂੰ 'ਛਾਇਦਾ' ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦ

ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਆਹ ਦਾ ਗੋੜਾ

ਮਹਿੰਗੇ ਵਿਆਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਮਿੱਛ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾ ਸੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ, ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਣੇ, ਸੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਰਾਬ ਦਾ ਦਰਿਆ ਵਹਿਣਾ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਨੁਮਾਇਸ਼, ਡੀਜੇ ਦਾ ਸ਼ੋਰ, ਅਰਧ-ਨਗਨ ਡਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਨਾਚ ਅਤੇ ਕੰਨ ਪਾੜਵੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੇਲੀ-ਗੇਲੀ ਇਕ ਦੇਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਇੰਝ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲੇ ਦੌੜ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪਕਵਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਟਾਲਾਂ 'ਤੇ

ਲੋੜ ਨਾਲ ਅੰਦਰਾਨ 20-25 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣਯੋਗ ਸਮਾਨ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਮਾਨ ਹਰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਦੇਖਣ ਦੀ ਰੀਤ ਨਾਲ ਪਲੇਟ ਨੱਕ-ਨੱਕ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਧ-ਪੱਚਾਂ ਖਾ ਕੇ ਕੱਤੇਦਾਨ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੌਂਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦਰਾਸਲ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸਾਨਦਾਰ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਅਤੇ ਵਾਡੀਆ ਆਉਂਦੀ ਭਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੀਮਤੀ ਕਾਰ, ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਤਬਕਾ ਤਾਂ ਅਧਾਣੀ ਭੱਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰੋਤਾਂ ਰੁਧੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਹੈ, ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਵਿਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ 25-

ਮੇਹਨ ਸ਼ਰਮਾ

30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 3 ਲੱਖ ਤੱਕ ਦਾ ਸੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ, ਖਾਣ-ਪੀਣ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ 6 ਲੱਖ, ਲਾਲ ਪਰੀ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ 3 ਲੱਖ, 10-20 ਤੋਂ ਸੋਨਾ, ਕਾਰ 7 ਲੱਖ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮਾਨ 'ਤੇ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਲ ਖਰਚ ਦਾ ਅੰਦਰਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

12 ਫੀਸਦੀ ਕੁਝਮ-ਕੁਝਮਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਉਪਰ, 44 ਫੀਸਦੀ ਸੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਦਾਰੂ-ਸਿੱਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕੇ ਮੌਤੇ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਦਰਾਨ 44 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਾ ਭਾਰ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੁੰਗਲ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁੜ ਕੇ ਤਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅੰਸਤੋਖ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸੀਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਵਲੋਂ ਅਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਆਹ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸਾਰ ਚਰਚਾ ਛੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਅਪਣੀ ਬੀਟੈਕ ਪਾਸ ਲੜਕੀ ਲਈ ਅਗਾਂਹਵਾਦ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਬੀਟੈਕ ਲੜਕਾ ਲੱਭਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦਾਜ਼-ਦਹੇਜ਼ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜਿਤੀ ਨੀਵਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜਿਤੀ ਨੀਵਾਂ ਆਏ।

ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅੰਸਤੋਖ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸੀਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਵਲੋਂ ਅਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਆਹ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸਾਰ ਚਰਚਾ ਛੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਅਪਣੀ ਬੀਟੈਕ ਪਾਸ ਲੜਕੀ ਲਈ ਅਗਾਂਹਵਾਦ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਬੀਟੈਕ ਲੜਕਾ ਲੱਭਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦਾਜ਼-ਦਹੇਜ਼ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜਿਤੀ ਨੀਵਾਂ ਆਏ।

ਮੇਰੀ ਜਨਮ ਭੁਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲੁ 'ਤੰਦਰੁਸਤ ਪੰਜਾਬ' ਨਾਂ ਦੀ ਮੁੰਹਿੰਮ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੱਲੀਬੀਨ ਅਤੇ ਬਹਮੇਕੋਲ ਨਾਲ ਬਣੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਵੱਡੀ ਸਾਮੱਸਿਆ ਆਣ ਖਲੋਈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਕਿਵੇਂ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋਰੇ ਉਤੇ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਿਗ੍ਰਾ 5-7 ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ 'ਤੇ ਗਈ ਜੋ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣੀ-ਧਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪਰੇ ਕੇ ਪੱਤਲ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ

ਆਈ ਏ ਐਸ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ 7 ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਏ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਨ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਡ੍ਹ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਾਂਦਰਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਗ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੱਡ੍ਹ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਪੱਡ੍ਹ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨਅਤਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸਨਅਤਾਂ ਉਹ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ

ਪਨੋਲਾ ਮੰਡੀ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ.

ਪੱਲੀਬੀਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਜੀਲੇਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕ

TJ DHAMI

Ohlone College – Area 2

Board of Trustee Elections 2018

*VOTE TJ DHAMI for Ohlone College
Board, Area 2 SHORT TERM Seat
by mail or at the Polls November 6!*

Endorsed by the Democratic Party!

Contact TJ at
dhamitejinder@yahoo.com
or 510-673-8454

TJOhlone

Paid for by
TJ Dhami for Ohlone College District - Area 2
P.O. Box 8404 Fremont, CA 94537 | FPPC #1410225

21

CENTURY 21.

ਸਿਆਟਲ ਜਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਪਰ, ਮੋਟਲ, ਬਿਜਨੈਸ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰੀਦਣੀ ਜਾਂ
ਵੇਚਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ
ਹੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਬੋਰਡ
ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Broker Lic # 134890

Email :
inderjit.singh@century21.com

Inderjit Singh

Cell : 425 420 4055

Fax : 425 670 3500

Office: 425 775 8525

19020 33rd Ave W. #300 Lynnwood WA.98036.

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

Darshan Aujla
510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C

Hayward, CA 94644

510-538-2983

ਕਾਗਜ਼, ਮਨੁਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸਿਰੀ ਚੀਜ਼, ਪਰ ਅਜ ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਾਗਜ਼ ਮਨੁਖ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਨੁਖੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਬਣਿਆ ਕਾਗਜ਼ ਉਸਦੀ ਸਿੰਦਗੀ ਉਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਸੂਦ ਮਹੱਤਵਹੀਨ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨੁਖ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਝ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਨਸਾਨ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਗਜ਼ (ਜਨਮ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ) ਹੈ।

ਜਨਮ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁਖ ਦੇ ਗਿਆਨ, ਗੁਣਾਂ, ਚਿੰਤਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਗਜ਼ (ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ) ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਜੋਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣੀ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਬੀ.ਐਚ. ਐਮ. ਫਿਲਡ, ਐਮ. ਫਿਲਡ ਜਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ, ਯੋਗਤਾ, ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ (ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ) ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ? ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਕਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ

ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਸਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਕਿਨਾ ਹੈ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਦਾ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਵੇਗਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਾਗਜ਼। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੀ.ਐ. ਪਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਮ.ਐ. ਪਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਧੰਜ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਰ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਚਾਹੇ ਹਰ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਹੇ, ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ

ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ, ਯੋਗਤਾ, ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ (ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ) ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ? ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਕਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ

ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਟਰੰਪ ਇਸ ਦੀ ਤੱਖੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਛੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ

ਕਾਗਜ਼

ਦੀਪਕ ਸਿੰਗਲਾ 94653 56924

ਸਬੂਤ ਹੈ ਵਿਲਿਅਮ ਸੈਕਸਪੀਅਰ, ਉਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਨਾਟਕ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲੱਗਭੱਗ ਹਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸਦੇ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਨੇ ਹੀ ਲੇਕ ਉਸਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਉਤੇ ਰਿਸਰਚ ਕਰਕੇ

ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਮਨੁਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਪਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਿਤੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਨੁਖ ਕਾਗਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਂ ਲਾਚਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਨੁਖ ਕੋਈ ਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਾਹਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸਦਾ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਬਿਲ, ਕਾਪੀ ਆਇਆ। ਮਨੁਖ ਆਪਣਾ ਧੈਸਾ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ (ਸੈਕੈ) ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦੇਵੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਚੈਕ ਦੇ ਮਨੁਖ ਚਾਹੇ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵੀ

ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ। ਮਤਲਬ ਉਸਦੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਿਲਣਗੇ। ਆਸੀਂ ਬੱਸ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਚੈਕਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ (ਟਿਕਟ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਟਿਕਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੁ ਜਮਾਨਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਫੋਨ ਦੇ ਭਰੇ ਗਏ ਬਿਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁਖ ਕੋਲ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਾਗਜ਼ (ਸੀਸੀਦ) ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਸੀਦ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਝੁਠਾ।

ਜੇਕਰ ਮਨੁਖ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁੱਝ ਕਾਗਜ਼ (ਵੀਜਾ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਆਦਿ) ਹੋਣ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਨੁਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦਾ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਬੂਤ ਉਹ ਮਨੁਖ, ਉਸਦਾ ਧਰਮ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਉਹ ਕਿਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਗਜ਼ (ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ, ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਆਦਿ) ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਾਗਜ਼ ਹਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ। ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮਨੁਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਗਤਾਰ ਵਧਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇਖਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਮਨੁਖ ਲਈ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨੁਖ ਕਾਗਜ਼ ਲਈ।

ਰਾਹੀਂ- ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ
ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਨੇਲਾ ਮੰਡੀ, 96713 53789

ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਫੇਰਬਦਲ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ- ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਤੱਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਸਪੈਸਲਿਟੀ ਕਿਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਬਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੁਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕੰਟੈਕਟਚਾਲ ਫਰਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾਬ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਆਈਟੈਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਰਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਹੋਦਰੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਨਮਾਇੰਦਾ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀ ਹੋਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਚ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ 1920 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਤਰਾਂ-ਚੜ੍ਹਾਂ ਦੇਖੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਵਰਗੀ ਮਿਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਲਾ ਕੇਵਲ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਵਾਂਚੇ ਵਿਚ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਭਲਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਮਿਉਨਿਸਪਲ, ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ-ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਬੇਪਰਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨੌਬਤ ਇਹ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਗੂ 2007-17 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦੇ ਡਰੋ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਉਦੋ ਉਤਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਆਇਆ ਜਦੋ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਅਹੁਤਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਝ, ਇਸ ਟਕਰਾਅ
ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ 2007 ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਾਂਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ
ਵਾਗਡੇਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।
ਢੀਡਸਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ 'ਚੋਂ ਹਨ ਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ
ਦੀ ਸੁਰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ। 7 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ
ਪਟਿਆਲਾ ਰੈਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ
ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੋਰ
ਵਾਧੂ ਗਈਆਂ।

ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗਿਣਾਏ ਹਨ ਪਰ ਸਚਾਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿਖ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੋਂ ਲਿਆ ਖਤੁਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਖਸਰ-ਫਸਰ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਤਜ਼ਪੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਇਹ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ, ਲੀਡਰਸਿਪ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੁਬਾਨ ਖੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਦਮਕਮ ਨਾ ਦਿੱਖਾ ਸਕੇ। ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੱਕੰਮਲ ਵਢਾਦਾਰੀ ਪਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਗਲਬਾ ਹੋਰ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਟਕਸਾਲੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਨੂੰ ਖੁੱਜੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਯਤਨ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਉਲਰ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪੌਦ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਿੰਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਣੀ ਸੁਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸੰਭੀ ਸੀ। 2012 ਈਅਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਲੀਡਰਸਿਪ ਦਾ ਸੰਕਟ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਜਿਤਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਸਿਹਤਾ ਲੀਡਰਸਿਪ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਚਿਕਨਪ ਸਿੰਘ।

ਅਤ ਬਿਕਰਮ ਮਿਥੁ
ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਦੇ ਸਿਰ
ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਈ, ਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ
ਪਾਰਟੀ ਢਾਂਚੇ ਉਤੇ
ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ
ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ।
ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ
ਸਿਖਰਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ
ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਅਥਾਹ
ਤਾਕਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ
ਨਵੇਂ ਰੰਗਰਟਾਨ ਨੇ ਸਭ
ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੋਂ ਅਤਿ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ।

A photograph of four Sikhs. From left to right: a man with an orange turban and white shirt; a man with a dark blue turban, a white beard, and a dark vest over a white shirt, with his arms crossed; a man with a light blue turban and a dark beard; and an older man with a dark turban, glasses, and a long white beard wearing a green sweater.

ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰਕਾਰਤਾ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਬਾਂ ਹੁੱਲਭੁਣੇ ਦਾ ਕਲਚਰ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਹ ਉਡ-ਪੁਡ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਜੂਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ 1920 ਵਿਚ ਹੌਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਮਨਕਾਰੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜ ਹਕਮਤਾਂ ਨਾਲ ਆਛਾ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1975 ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਟੱਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ; ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸਿਪ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਰਹੀ ਸੀ— ਗੰਡਾਗਰਦੀ ਵਾਲੀ?

ਸੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਿ ਦਸ ਸਾਲਾ ਹਕੂਮਤ
ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ, ਅਰਬਚਾਰੇ ਦਾ ਨਿਘਾਰ,
ਨਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤੁਦੁਆ ਜਾਲ, ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ ਟੇਪਿਆ ਭਿੱਸਟਾਚਾਰ,
ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾਲ ਸਤਲਜ-ਯਮੁਨਾ
ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਿਕਸਤ. ਅਕਾਲੀ ਆਗਾਂ ਦੀ

ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਕੇਬਲ ਟੀਵੀ, ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਰੇਤਾ-ਬਜ਼ਗੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦੱਦਲ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਬੈਠ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਸਿਆਸੀ ਬਦਲੇਖੇਰੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੋਖੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਲੋਕਨੀਤੀ' ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਧਾਰਨ ਚਿਨ੍ਹਨਾਂ ਦੇਖੀ ਸੀ।

ਉਜਾਗਰ ਹਣਾ ਸਾ

ਉਜ਼ਾਗਰ ਉਦਾਸਾ
ਇਹ ਵੀ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ
ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ
1997 ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਨਿਮਨ ਸਤਰ 'ਤੇ
ਪੁੱਜ ਗਈ ਤੇ ਸਤਹਿਤ
ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੱਤ
ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਦਾ ਗੁਬਾਰ ਇਕਠਾ
ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ
ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ
ਆਂ ਬਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਦੀ
ਵਿਚ ਇਹ ਬੇਸ਼ੂਮਲੇ ਤੇ
ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁਢਾਦਿ
ਤਾਰ ਤਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ
ਨਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ
ਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਬਣ
ਰਾਨ ਬਾਦਲਾਂ ਤੇ ਕੁਝ
ਧੱਕਾਮੁੱਕੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ
ਨਹਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨਕੁਨ
ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀਂ
ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨਕ
ਬਲੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੀ
ਰ ਆਗ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਦਿੱਗਜੀ ਵਿਕਾਸ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਤਖਤ
ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਰ ਗਏ
ਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕੇ
ਤ ਸਨ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ
ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਸਦਾ
ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ
ਦੀ ਧਾਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਲਈ
ਚਲਕੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ
ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਖੁਦ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ
ਛਿਗ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ
ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣ ਗਏ।
ਆਮ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਨਜ਼ਿਠਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ
ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ
ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਲਈ ਅਪਣੱਤ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ
ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਮੱਕੂ ਠੱਪਣ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਖੂਬ
ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ
ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਬਹਿਸ
'ਚੋ ਵਾਕਾਉਇਟ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ
ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ
ਬੱਚਰ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾਈ
ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਤਾਂ
ਇਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵਪਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ
ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ
ਮੁੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੇ ਅਸਮੱਚ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੱਖ
ਟੋਹਤਾ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੱਖ ਤਲਵੱਡੀ ਤੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੱਖ
ਲੌਗੋਵਾਲ ਵਰਗੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ
ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲੋਕ ਅਧਿਰ ਦੋਏ ਖੁਰਨ ਦਾ
ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਿਵੇਂ ਮੌਦੀ ਨੁਮਾ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ

ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।
 ਅਸਲ ਵਿਚ, ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ
 ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਜਮਹੁੰਗੀਅਤ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ
 ਨਤੀਜਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਦੇ ਰੂਪ
 ਵਿਚ ਨਿੱਕਲਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ
 ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
 ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੀਡਰ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛੁੱਡੀ।
 ਹੁਣ ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਲਾਵਾ ਛੁੱਟ
 ਪਿਆ ਹੈ।

ਤਰੰਖ ਦੀ ਠੰਢੀ ਸੀਗ ਵੱਲ ਸਰਤਣ ਵਾਲੀ ਧਮਕੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਝਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਚਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਿੱਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਹਿੱਖਿਆਰ ਕੰਟਰੋਲ ਸੰਧੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਇਸ ਸੰਧੀ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਮਿਜਾਈਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਰੁਸ ਨਾਲ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰੋਜ਼ ਪ੍ਰਾਨ੍ਹ ਤਾਕਤ ਸੰਧੀ (ਇਟਰਮੀਡੀਏਟ ਰੋਜ਼ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਫੋਰਸ ਟਰੀਟੀ, ਆਈਐਨਐਫ) 1987 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਿਥਾਇਲ ਗੋਰਾਬਾਚੇਵ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਇਸ ਸੰਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ 500 ਤੋਂ 5000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਮਾਣੇ ਮਿਜਾਈਲਾਂ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤ

ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਗਪਗ 2700 ਘੱਟ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਮਿਜਾਈਲਾਂ ਨਸ਼ਟ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਟਰੱਪ ਨੇ ਰੁਸ ਉਤੇ ਇਸ ਸੰਧੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਮੁੜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਜਾਈਲਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੁਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਦੋ ਸਹਿਰਾਂ ਹੀਰੋਸਿਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਉਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਤਰਖੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਰਮਾਨਾਨ ਚੱਲੀ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁੱਝ ਸੰਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਥੀ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਸੌਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਲੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਕੱਡ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੁਸ ਦੇ ਮੁੜ ਉਭਾਚ ਨੇ ਬਹੁਪੁਰਵੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪੜਾਵ ਦੇਣਾ ਸਰ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ ਤਹਿਤ ਯੂਅਨਿਓ ਵਿਚ ਵੀਟੋ ਸਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਲਗਾਈਆਂ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸੰਘੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਆਪੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪੱਛੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਸਾਇਟ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਕਮਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅਮਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ

ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸਟਰੀ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਲਈ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸਮਤੌਲ ਰਾਹੀਂ ਲਡਾਈ ਰੋਕਣ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਨੰਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਇਕ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਰਗੇ ਜੈਵਿਕ ਹੋਦ ਉਤੇ ਸੁਆਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਖਤਰੇ ਸਹਿਹੋਦ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਦੌਰ ਵੱਲ ਪਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਭਵਿਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਮੁੱਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਜਮਹੀਰੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਸਾਗਰ ਪੁਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਕ

ਪੇਈਚਿੰਗ- ਚਿੰਨੀ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਿਂਗ ਨੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਮਕਾਓ ਤੇ ਚਿੰਨ ਨੂੰ ਜੋਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਸਾਗਰ ਪੁਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਖੇਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪੁਲ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਘੰਟ ਕੇ ਮਹਿਜ਼ ਤੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ। 55 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਇਸ ਪੁਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ 20 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਈ ਹੈ। ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਕਾਰੀਗਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਪੁਲ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸਤੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੇਈਚਿੰਗ ਨੀਮ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੁਤਸੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ

ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਸ
ਪੁਲ ਨੂੰ 'ਸਫ਼ੇਦ ਹਾਥੀ'
ਦਸਤਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੱਥੋਂ ਰੇਤ
ਵਾਂਗ ਖਿਸਕਦੇ ਜਾ ਰਹੇ
ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਮੁੜ
ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ
ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਮਾਰਦ
ਹੈ।

A detailed architectural rendering of a massive bridge system spanning a wide body of water. The main structure consists of a long, straight bridge supported by numerous pylons, which then curves sharply to the right, forming a large loop. This looped section is supported by a series of smaller pylons and ends in a tall, multi-towered suspension bridge. The water below is a deep blue-green, with sunlight reflecting off the surface. In the far distance, a small boat is visible on the horizon.

OAKLAND

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL**NEW TRUCK SALES**

Direct 510-577-5509 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8099 S COLISEUM WAY, OAKLAND, CA 94621

Raja King of Sweets Now Presents

New Introducing Chaat Corner

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

• BHEL PAPDI CHAAT • FALUDA KULFI

• GOL GAPPE (PANI PURI) • KHASTA KACHORI

ਹੁਣ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਗੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਡੀਆਂਸ਼ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਡੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Paul
510-978-7170

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਯਕੋਂਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸਾਚੀ ਮੈਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Gill
510-709-5285

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਇੰਡੀਅਨ-ਫਿਜੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁਝੀਨ

ਮੁਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

MISSION PEAK
BROKERS, INC.
PEAK OF EXCELLENCE

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$
FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY**

**CALL
TODAY
(510) 366-6130**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

